



Tám László: Millenniumi szentmise

Tám László fotói a 8–9. oldalon

Komlós Attila

Szardínia

5. oldal

Bandi András

(No)ParaTomi

12-14. oldal

Szarvas István könyvének
bemutatója Kanadában

6. oldal

Kocsis József

Visszakézből a történelem

3–4. oldal

Kamarás Klára

Rántott hal, szálka nélkül

7. oldal

12 éves a Hetedhéthatár

2. oldal

Pach János

Jéki László

21. oldal

Rónaky Edit

Rónai Béla emlékére

22. oldal

Búcsú

Szentiványi Árpádtól

4. oldal

Tartalom

Kocsis József írása	
Búcsú Szentiványi Árpádtól	4
Komlós Attila:	
Szardínia	5
Szarvas-könyv bemutatója	
Versek	6
Kamarás Klára:	
Rántott hal, száлка nélkül	7
Tám László rovata:	
Millenniumi szentmise	8–9
Videcz Ferenc:	
Zoom	10
Szigetvári-Szattinger Krisztián:	
Spanyol építészettörténet	11
Bandi András:	
(No)ParaTomi	12–14
Kardhordó Kálmán: Bélyegvilág	
Komlós Attila kiállítása	13
Fiatalok oldala	
Próza, versek	15
Rejtvények, varázskép	16–17
Szigetvári Krisztián írása	18
Szarvas István írása	19
Czupy György: Simonyi József	
Lenkey István írása	20
Pach János:	
Jéki László	21
Rónai Béla emlékére	
Rónai Béla: Magyarul – magyarán	22
Rónaky Edit:	
A művészet megszállottai	23
Dr. Vargha Dezső:	
Gulag	24
Bányai Tamás: Jegyzetek	
Koffán Károly kiállításai	25
Trebbin Ágost:	
A Schönbrunnban jártam...	26
Motesiky Árpád (Felvidék):	
Nem félünk a szobroktól	27
Szigetvári Krisztián 2/3 oldala	
Rónaky Edit: Humor	28
Logika- és memóriafejlesztés	29
Az Alexandra újdonságai	
Lenkey István: Játékos költészet	30
Mess Béla írása	31



L. Csépanyi Katalin

L. Csépanyi Katalin

12 éves a Hetedhéthatár

Ünneplőbe öltöztetett szívvel tudok csak gondolni mindazokra, akik közreműködtek az elmúlt 12 évben a Hetedhéthatár életében. Volt egy elképzelésem egy újságról, egy jó szót adó újságról – de társak nélkül mindez nem válhatott volna valósággá. Először is társakra találtam az induláskori szerzőkben, támogatókban – míg az előbbi kör egyre tágult, úgy az utóbbi egyre szűkült. Így a kéthetente megjelenő magazinból ez évtől kéthavi lett... De a lényeg, hogy megmaradt – nem tudta elsöpörni a válság sem, néhány régi támogatónak köszönhetően. És társra találtam a nyomdai előkészítést végző Cser Valérban, valamint a Bornus 2009 Nyomda dolgozóiban, és a Magyar Posta terjesztési területen ténykedő munkatársaiban. És társ akadt a Hetedhéthatáros összejövetelek helyszínére is: Fischer János, az Iparos Kisvendéglő tulajdonosa ad helyet a szerzőknek, hogy a magazin megjelenésekor találkozhassanak.

És mit érne egy újság olvasók nélkül? Nem sokat – a szerzők egymáshoz szólnának csak. De a Hetedhéthatár szerencsés helyzetben van, mert a nyomtatott magazint általában első betűtől az utolsóig kiolvassák, és kézzel kézre adják az előfizetők, a web-oldalt pedig egymásnak ajánlják a www.hetedhethatar.hu oldalra látogatók. Sok szépet mondtak az olvasók a lapról az elmúlt 12 évben, dicsekvésnek hatna ezek idézése. Egy biztos: a Hetedhéthatárt írók jó szót adnak, az olvasók pedig fogékonyak a jó szóra. Vagyis megtaláltuk egymást.

Ha a 247 megjelent számot egymás mellé rakjuk, szép sort ad az összesen 7908 oldal (a 100. számunk 36 oldalon jelent meg, míg a többi 32 oldalon)... És akkor a tartalomról nem is beszéltünk még: merthogy méltán lehetünk büszkék szerzőtársainkra, akik barátainkká váltak az elmúlt években. Sőt többnyire testvéri kötelékek képződtek, s így aztán nagyon fájdalmas a búcsú egy-egy Hetedhéthatáros testvérünkötől: Szigetvári Jánostól, dr. Mándoki Lászlótól, Solymos Ivántól, Drelicska Attilától, Káplár Lászlótól, dr. Hegedüs Sándortól, Czupy Györgytől, Juhani Nagy Jánostól, Szántó Dezsőtől, Kurucz Gyulától, Kóta Dénestől, dr. Jéki Lászlótól, Rónai Bélától, Szentiványi Árpádtól. Velünk maradnak mindaddig, amíg lesz Hetedhéthatár. Erről az utódok gondoskodnak: azok, akik létrehozták az Ifi Pilvaxot – és rendszeresen összejönnek az Iparos Kisvendéglőben, gyakrabban, mint a mostani kéthavi megjelenések. Komlós Attila, Szigetvári Krisztián és Prim Péter alkotja az Ifi Pilvax magját – jó közérjük menni, fiatalodni, és még jobb érzés tudni, hogy lesz folytatás...



Hetedhéthatáros találkozó az Iparos Kisvendéglőben

Web-ajánló

www.hetedhethatar.hu

196 szerzőnk 2760 alkotása olvasható a Hetedhéthatár web-oldalán



Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője

az **OBSERVER**

Observer Budapest
Médiafigyelő Kft.

1084 Budapest, VIII., Auróra u. 11. Tel.: 303-4744, <http://www.observer.hu>

Közérdekű magazin

Szerkeszti: **L. Csépanyi Katalin**

Kiadja a Héthatár Bt. A kiadásért a kiadó vezetője felel.

Postacím: 7614 Pécs, Pf. 59.

A kiadó címe: 7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.

Telefon/fax: 72/370-264 • Mobil: 30/575-3997 • e-mail: hethatar@t-online.hu

Internet elérhetőség: www.hetedhethatar.hu, hethatar@hetedhethatar.hu

Tördelés: Edenscript Kft. 7624 Pécs, Hungária u. 14., www.edenscript.hu

Előfizethető a kiadónál.

Előfizetési díj 12 számra: 1500 Ft.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Készült a BORNUS 2009 Nyomdaipari Szolgáltató Kft. nyomdájában, 7634 Pécs, Rácvárosi út 70.

Felelős vezető: Tamon Attila

ISSN-1418-1096

HETEDHÉTHATÁR

e.graphic
stúdió

névjegy

szórólap

levélpapír

könyv

prospektus

meghívó

tervezése, nyomtatása

www.edenscript.hu

7624 Pécs, Hungária u. 14.

Tel./fax: 72/227-350 info@edenscript.hu

Amennyiben kedveli lapunkat, támogassa a Hetedhéthatárt előfizetéssel!
Kérésre postai utalványt küldünk (7614 Pécs, Pf. 59.). Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Kocsis József

Visszakézből a történelem



Ez a történet Kovácsics úrtól való, nekem Irén meséli, a részletekre nem tudok rákérdezni. Miközben hallgatom, egyre inkább úgy érzem, mintha nem is Irén mesélné nekem, úgy, ahogy azt Tibadarbá feleségétől hallotta, hogy Kovácsics úr miként mesélt a történelmi pofonról Tibadarbának két sakkparti között, hanem mintha a feleség mondaná el a történetet, nekem egyenesen, közvetítők nélkül. Az asszony hangján hallok a történetet. A szüneteket is az ő lélegzése tölti ki, és ha egy csend hosszabbra sikeredik, az azért van, mert kimerülten el-elszundít közben.

Halálos beteg, ágyhoz kötött, a rák végstádiumában.

Levelet kapott, mutatja, csodálkozik.

– Ki tévedhet ekkorát? Ki gondolja rólam, hogy még vagyok?

Tudatában van a betegségének, ötvenkilenc évesen nem sajnálatja magát; nem készül a halálra, inkább csendben figyeli a halál készülődését, és kommentálja, ahogy napról napra szűkebb térre korlátozza a mozgását, megfosztja erejétől. Fájdalmai nincsenek, erős gyógyszereket kap, hálás a sorsának, hogy nem tompítják a gondolkodását, nem kell öntudatlan kábulatban feküdnie. A borítékot nézegeti, rajta van a feladó, ezt látja, csak elolvasni nem tudja, ehhez segítséget kér, hiába, a név nem mond semmit, ismeretlenül hangzik. Sosem hallotta, mondja. A levélből aztán kiderül, hogy hallania kellett, negyven évvel ezelőtt, hiszen ismerte, csak azóta nem névről emlékezett rá, hanem úgy, hogy a „sebesült”. Talán nem is tudta a nevét, legfeljebb a keresztnévét, úgy szólították egymást, az idő akkor nem volt alkalmas hosszadalmas bemutatkozási ceremóniákra. Kapkodott mindenki, sietett, sürgött-forgott.

Csak ez az egy nem a csoportból. A sebesült. Ő csak feküdt türelmesen. Aztán eltűnt a többiekkel.

A levél rövid. Felidézi a régi találkozást, köszönetet mond honleányi buzgalmaért, hogy azt tette, ami elvárható a hazát szerető honfitársaktól, de amit mégis csak kevesen tettek tiszta szívvel, szállást, ételt és ápolást nyújtott a mecseki láthatatlanok egyik csoportjának, önzetlenül, ezt negyven év múltán sem felejtette el, és nem felejtetik el egymást, akik akkor bizonyították, hogy összetartoznak. Jöjjön el a jubileumi találkozójukra, számítanak rá.

– Elmégy?

– Szerinted tudnék?

– Segítséggel talán. Elmennél?

– Nem. Semmiképpen. Egészségesen se. Úgy különösen nem.

– Miért?

– Mi dolgom lehetne velük? Semmi közöm hozzájuk.

– Valamikor volt.

– Régen volt. És igazából semmit sem tudtam róluk. Csak hogy segítségre van szükségük. Fedélre a fejük fölé, forró teára. Ennyit kaptak.

– Válaszolj?

– Úgy kellene diktálnom, magam már képtelen volnék rá.

– Sajnálod?

– Mit?

– Hogy nem tudsz válaszolni.

– Mit írhatnék? Egyáltalán hogy találtak meg? Asszonyneven? Ez talán még érdekelne. Azt hiszem, én erre képtelen volnék, megtalálni egy negyven év előtti lányt, akinek azóta a neve is megváltozott, az egyetlen, amit tudtam róla.

Megtalálták. A címzés pontos a borítékon. Valakinek fontos lehetett, hogy felkutassa. Talán csak hogy valakivel tanúsíthassa életének ezt a mozzanatát. Mi másért. Semmi nem történt közöttük. Semmi személyes.

Eszébe jutnak azok a napok a kis mecseki falu iskolájában. Az első igazi tanéve volt, a gyakorlóéve után. A mecseki láthatatlanok, mondták róluk. A rádióban gyakran hallotta, vadásztak rájuk, reménytelen és értelmetlen utóvédharc volt az övék, leginkább valami fiatalos kalandvágy tartotta össze a csoportot, meg persze a korábbi hetek őszinte hevülete. Több ilyen csoport is bujkált a Mecseken, mondták, ő ezekkel találkozott. Bekéredzkedtek a téli szünetben üresen álló

tanterembe. Egy éjszakára. Mielőtt fölébredt volna, elmentek. Annyira valóságos volt az egész, hogy később akár álomnak is gondolhatta volna. Vagy egy valaha látott film elmosódó részletének, gyakorlatlan rendező filmjéből való képsornak, lesírt a jelenetről valami kétségbeejtő amatőríz. Különösen a maga szerepét látta benne kidolgozatlanul és giccsesnek, sehogyan sem tudta megtalálni magát benne, akkor is, ott is mintha kívülről látta volna ügyetlen forgolódását a fegyveres férfiak között, az ápolás eltűzött buzgalma, amely olyan külsőségekben mutatkozott meg, amilyenek egy Jókai regényeken felserdült lány szerint ehhez a szerephez illettek. Tényleg, mint egy Jókai hősnő, úgy tettem-vettem, gondolja most is, utólag, visszaemlékezve.

Talán el is feledkezett volna a történetről, ha nincs az a különös utójáték.

A megtorlás hónapjaiban nem lett ügy a dologból, talán disszidáltak a fiúk, nem került közülük senki a hatóság kezére, vagy ha mégis, hallgattak az ő rövidke szerepvállalásáról. Aztán, később már, mégiscsak idézést kapott a rendőrségtől. Sokáig várakoztatták a szürke cementlapos folyosón. Ajtók nyíltak és csukódtak, civil és egyenruhás férfiak jöttek-mentek előtte. Dél lett, aztán délután, éhes volt nagyon, de elmenni nem mert, növekvő szorongással ült a kényelmetlen fémvázás szék hideg furnérlemezen. Fázott, reszketett egész testében. Már csaknem esteledett, amikor beszólították egy sivár bútorzatú, irodaforma helyiségbe. Szürke arcú fiatalember ült az íróasztal mögött, fáradt tekintettel, unottan nézett rá, halk hangon néhány kérdést tett fel, a mecseki csoportról kérdezősködött, arról az estéről, aztán hogy látta, elfogyott a mondanivalója, nem tud többet, elhallgatott. Nem kérdezett semmit, de azt sem mondta, hogy elmehet, ült csak súlyos és sötét hallgatással, kifejezéstelen szemekkel nézett maga elé. Sokára fölkelte szótlanul, elébe állott tornyosulva a sötét öltönyében. Ő még mindig a széken ült, és arra gondolt éppen, hogy akkor talán neki is fel kellene állnia, amikor akkora pofon csattant az arcán, hogy csaknem lefordult a székről. Megcsendült a füle, nem is értette pontosan, mit mond ez az ember, csak abból gondolta, hogy elmehet, hogy kinyitotta előtte az ajtót.

– Csak hogy emlékezzen rá, hogy nálunk járt – szólt utána.

(Folytatás a 4. oldalon)

Támogatók

BIOKOM Kft.

Bázis-Art Generál

Finish 987 Kft.

Szigetvári Takarékszövetkezet

Iparos Kisvendéglő

Netmester Produkció

www.netmester.hu

**Következő számunk 2010. január 15-én jelenik meg
a Hetedhéthatárt az alapítástól támogató Szántó Dezső emlékére**

Elment a világjárt fotós

Búcsú Szentiványi Árpádtól

Szentiványi Árpád barátunk és szerzőtársunk nagyon készült a kiállításra, a 2010. januárira, merthogy kilencvenedik születésnapjával esett volna egybe. Mégis valamit érezhetett, mert már kora ősszel elküldte a kiállítási prospektust, amelyben nem is a művekről, hanem saját magáról szól: „Somogyból indultam el világjáró utamra és most egy életet bemutató fotókiállítással ide visszatérek.” A világjárt fotós 29 évig élt Kaposváron, ahol otthonra lelt.

A siklói fotóstárstól, Tóth Zsuzsától érkezett a hír október 25-én, vasárnap, hogy aznap délelőtt Árpi bácsi lehunyta a szemét örökre. Legutóbb idén tavasszal és tavaly ősszel jártunk nála látogatóban, mint ahogy arról hírt is adtunk a Hetedhéthatárban. Persze, hogy örült nekünk, mint ahogy mi is neki.

Amikor az újság szerzőiről kellett nyilatkoznom, mindig említettem őt, mint a legidősebbet – nemcsak szellemi frissességét dicsértem, hanem az örökéletűség hitével megáldott embert is: amikor 85 éves lett, könyvet jelentetett meg és kiállítást tartott *Első nyolcvanöt évem bolyongásai* címmel.

Árpi bácsi évtizedekig élt Ausztráliában, onnan járta be a világot, aztán 1980-ban hazatért, Kaposváron telepedett le, és bekapcsolódott az itthoni fotóséletbe, elsősorban a Somogyi Fotóklub révén.



Szentiványi Árpád és L. Csépanyi Katalin
– Tóth Zsuzsa felvétele

2007-ben volt 80 éve, hogy az első elemi a Zákány-telepi állami iskolában elvégezte. Ez alkalommal az újjáépített iskolának „Terra Australis” címen 40 darab 30x40-es képet ajándékozott, melyek az iskola folyosóján vannak kiállítva. Továbbá az iskolának ajándékozott egy diavetítőt vászonnal és diákkal. A falu önkormányzata ezért „Zákány község tiszteletbeli polgára” díszoklevéllel és címmel jutalmazta.

Testvére, Szentiványi Béla Kaposváron él a családjával; Szentiványi Árpád lánya és két unokája Új-Zélandon.

2000-ben találkozott ő és a Hetedhéthatár – Kadosa Beatrix szekszárdi barátunk révén. Árpi bácsinak nemcsak fotói jelentek meg a lapban, hanem írásai is. Például Braziliáról – és így jött létre egy internetes találkozás a Chilében dolgozó Hubával, aki feleségével, Emesével éppen Brazíliába készült. Nekem köszönte meg Huba a hétrészes írást, amelynek nagy hasznát vették Brazíliában, aztán telefonon Árpi bácsinak is. Szentiványi Árpád révén újra bebizonyosodott, hogy a világ kicsi – Huba és Emese erdélyi származású, Huba a földteke túlfelén dolgozott (és dolgozik most is) és a Hetedhéthatár összehozta őket, minket – mint rokonlelkeket.

Amíg élünk, addig Árpi bácsi velünk lesz.

1980 és 2008 között 75 egyéni kiállítása volt itthon és külföldön. Szentiványi Árpád EFIAP, PSA**, E-MAFOSZ/G, ES-MAFOSZ fotóművész örökéletű lett a fotói által. A kaposvári kiállítása sem marad el, a Vasary Képtárban lesz, emlékkiállításként.

L. Csépanyi Katalin

Kocsis József

Visszakézből a történelem



(Folytatás a 3. oldalról)

Emlékszik, negyven év után is, és a bőre sem felejtette el a pofon forróságát, sokáig sajgó fájdalmát, elferdült szájának zsibbadását.

Volna hát mit mesélnie, ha elmenne. Azok meg sajnálnák és durva szitkozódással fejeznék ki haragjukat, megtapsolnák, gyöngéden megérintenék a pofon helyét, alkohol szagú csókokkal borogatnák. Ez kellene még csak. Éppen ez hiányozna még az életéből.

Nézegeti a borítékot, és növekvő ellenérzéssel gondol a levél írójára, társaira, nem tud sorsközösséget érezni velük. Nem azokkal, akik akkor ott bekopogtak hozzá, hanem azokkal, akik belőlük lettek azóta. A rokonszenves fiatal emberek helyébe lépő öregedő szájhősökre, akik felnagyítván a maguk szerepét sosemvolt tettekre hivatkozva egymás nyakába kiténtéseket aggatnak. Akik a kellő pillanatban megléptek a maguk pofonjai előtt. Akik helyett neki kellett odartania az arcát. Erre gondol, és tudja, hogy nagyon igazságtalan, hiszen azokat kellene gyűlölnie, akiktől a pofont kapta, de fölmenti magát, mert az élet is igazságtalan, meg a halál is, hiszen most is neki kell meghalnia, és ők vidáman ünneplik egymást és önmagukat, és az sem nyújt számára vigaszt, hogy bizonyára lesz közöttük egy, aki őrá is emlékezik és emlékezteti a többieket is arra a régi történetre a kis mecseki falu egytantermes iskolájában.

A halál közvetlen közelében az ember belenyugszik a sorsába – a történet innen Kovácsics úr hangján folytatódik –, mi mást is tehetne, megbékél a világgal, mondja. A felesége is megváltozott egészen, megbékélt vele is. Ott volt vele az utolsó percekben, a véletlenül múlt, hogy így történt, mintha az asszony megvárta volna, abban a pillanatban halt meg, amikor ő a szobájába belépett. Megszakadt lélegzésének érdes lüktetése, csend zuhant rájuk, és mintha kitágult volna az addig a haladoklás neszeivel teli szoba szűk tere, és úgy tűnt, mintha valószerűtlenül nagyra nyitott szemekkel a tekintetét keresné, de nem őrá nézett már, elnézett mellette, távolodó tekintettel. Kicsi volt és törékeny, védtelen, gyámolításra szoruló. Gyöngéden vette karjaiba a halál, ölbekapta, és átrembent vele az idők folyásán túlra.

Megvolt még a boríték, rajta a feladó neve és pontos címe, de Kovácsics úr nem gondolt arra, hogy értesítést kellene küldenie. Ha ezt akarta volna, mondta volna. Semmi köze hozzájuk. Ezt mondta. Így van hát jól.

IPAROS KISVENDÉGLŐ

Pécs, Rákóczi út 24-26.

Tel.: 72/333-400, 30/9373-400

e-mail: info@iparoskisvendeglo.hu

www.iparoskisvendeglo.hu

Nyitva: Hétfőtől szombatig 11.30 – 22.30

Vasárnap 11.30 – 16.00

Három teremben 20-tól 60 főig
elkülönített rendezvény tartható.



Fischer János üzletvezető

• Étkezési utalványokat elfogadunk:

kék és piros színekben

Ticket Restaurant

Cheque Déjeuner

Sodexo Pass

• Üdülési csekket is elfogadunk

• Bankkártyával is lehet fizetni

Főétel rendelésekor gratisz jár egy adag húsleves metélttel!



Komlós Attila

Komlós Attila

Mai barangolásunkat Szardínia fővárosában, a sziget déli végén elterülő 160 ezer lakosú Cagliariiban kezdjük. Cagliari legősibb része a Castello dombtetőn található, innen szép panoráma tárul elénk a tengeröbölre. A városfalak nagy része ma is teljesen ép állapotban látható. Székesegyházának pisai stílusú homlokzata impozáns látványt nyújt – a teljesség kedvéért el kell mondani, hogy eredeti formáját az 1930-as években nyerte vissza, miután a barokk homlokzatot átépítették. A székesegyház közelében láthatjuk a korábbi tartományi kormányzói palotát. Figyelemre méltó a Szardíniai Régészeti Múzeum hatalmas gyűjteménye. Az amfiteátrum nyaranta ma is koncertek és operaelőadások helyszíne. A város hosszú tengerpartja ideális a szabadterei sportokhoz; a hatalmas erdővel borított hegyek a természetjáráshoz. Cagliari sajátos gasztronómiai hagyományokkal rendelkezik, melyet a halakból és a tenger gyümölcseiből elkészített ízletes ételek képviselnek, a helyi konyhában érezni a régi idők spanyol hatását is.



Cagliari

Szardínia keleti felén, szintén a tengerparton találjuk Arbatax színes szikláit. A tenger hullámozása által folyamatosan formálódó vörös porfir-, fekete diorit, szürke gránit sziklák a lemenő nap fényében még festőibbnek mutatkoznak, a látványnak a tenger sötétkék színe ad kitűnő háttérrel.



A Goroppu-torok

Egy újabb különleges természeti képződmény, a Goroppu-torok szurdokvölgye a sziget belsejében található. A túrát 1017 m tengerszint feletti magasságban kezdjük, majd onnét ereszkedünk alá a völgybe, körülbelül 700 méteres szintkülönbséget leküzdve. A völgy mélyén hatalmas fehér sziklák sokasága, virágzó leanderek tömege, a nyári időszakban lecsökkent vízhozamú – gyakorlatilag szinte teljesen kiszáradt – folyóból megmaradt jéghideg vizű tavcskák fogadnak. A csodálatos látvány kárpótol a nehézségekért. A túra során láthatunk félvad sertéseket az erdőben legelészni, vagy éppen a turistautakat keresztezni. A vad- és a házidisznók keveréke Szardínián, de Korzikán is gyakori,



Félvad sertések a Goroppu-torokban

különleges húsból jóféle helyi receptek alapján készítenek kolbászokat, sonkákat.

A gyalogtúrát követően visszakanyarodunk a tengerparthoz, egy könnyű kikapcsolódás vár ránk Dorgali település közelében: a Tengeri tehének barlangjához utazunk, hajóval. A barlang négy, egymásból nyíló teremből áll. A barlang egykor fókák lakóhelye volt, innen ered a neve.

Szardíniai kirándulásunk a sziget északkeleti csücskében, Palau település mellett ér véget,



Arbatax

ahol egy különleges természeti látványosságot tekintünk meg, a Medve-sziklát. Az Orso-fok „elemeknek kitett” gránitsziklái az évmilliók alatt letöredeztek, kikoptak; üregek, keskeny folyosók, állatfigurákra hasonlító alakzatok jöttek létre benne. A legismertebb alakzat közülük a medvét formázó képződmény. Ha elég erős túracipő van lábunkon, és van bennünk némi kalandvágy, egy jót kirándulhatunk ebben a „háromdimenziós labirintusban”.



Medve-szikla

A sziklavilág megtekintését követően lehet még egy utolsó strandolni a tengerben, mielőtt hajóra szállunk, és magunk mögött hagyjuk e szép mediterrán szigetet, Szardíniát.

(A szerző felvételei)



Érkezés hajóval a Tengeri tehének barlangjához



Karádi Kázmér

Őszi kaliedoszkóp

Nyújtja már a szélnyütte idő
Az őszi órák végtelen lángját
Bele a homályba.

Csonttá bomló fák ágain
Megcsillanó dér reszkető nevetése
Hidegen szikrázik odakint.

S vitorlázó levelek karneválján
Selyemhajú nő játéka suttag
Keserű mézédés jövőt.

Lelkes Miklós

Réti csend



A csend kékre, fehérre cseppen.
Fent égi rét, felejthetetlen.

Lent tükre csak, zöld álmú kékből.
Csend-cseppek szíromszőnyegében.

Színek távoznak, színek jönnek,
színek szívedre ráköszönnek.

Fehér gombácska eldalolgat
fehér dalt, mely felhőt elaltat.

Elszunnyadt felhő ring a kékben.
Bízz a Szépség ítéletében!

Földet, eget majd csókol új nap,
s madárhang-fények mind kigyúlnak.

Bízz égi-földi rét-varázsból,
a Szépségben: másik hazában!

Csöppnyi csiga csend-cseppre váró.
Int, leng, lobog, fut levélzászló.

Darazskörök utánahullnak
egy-egy ellobbant fecskeútnak,

s olykor égi-földi remények
jeleznek várt-vélt messzeségnek.

Rossz jelent régen megtagadtam
felvillanó éles szavakban.

Az én országom másik ország:
hűséggel őrszi csillagsorsát.

Ó, piros hajnal, piros alkony,
piros csókok egy csillagajkon!

Alkonyok égi, földi réten,
hová vittétek messzeségem?

Tünöben fény, kékség, de itt-ott
tücsökhúron csend cseppje csillog,

s lehet: már csak az én szívemben,
fent a Csillag – felejthetetlen.

Kérdeztem – válaszoltak

Könyvbemutató Kanadában

Budapest, Pécs és Szarvas után egy kicsit messzebb, Észak-Amerikában került sor Szarvas István, a pécsi Hetedhéthatár újságírójának könyvbemutatójára. A montreali Foyer Hongrois tanácstermében, mintegy harminc kanadai-magyar volt kíváncsi az Európából érkezett vendégre. A résztvevők a bemutató előtt egy pörköltös és túrós palacsintás vacsorán vettek részt, előétel egy spenótos kosárka volt. A vacsora után a



Szarvas István Montreal aranykönyvébe ír a polgármesteri fogadáson

résztvevőket a ház lakója, Kerekes Sándor, a Québeci Öttusa Szövetség elnöke, a könyvbemutató egyik interjúalany köszöntötte, amelyet a következőkben ismertettünk.

Kedves Hölgyeim és Uraim!

Szarvas István újságíró barátom, aki a pécsi Hetedhéthatár magazin budapesti szerkesztőségvezetője és jómagam nevében szeretettel köszöntök mindenkit, akik ma eljöttek erre a találkozóra. A Magyar Otthon (Foyer Hongrois) új lakójaként szintén köszönetet szeretnék mondani Udvarhelyi Kati főtitkárnak, hogy biztosította részünkre a termet és Pekári Éva asszonynak is köszönet jár a finom vacsoráért. Szentmihályi Gyula Montreal tiszteletbeli magyar konzuljával meglátogattuk a Montreali Polgármesteri Hivatalt, ahol Marcel Tremblay kabinetfőnök fogadott minket és Szarvas István aláírta a város aranykönyvét. Egyben felkérést kapott, hogy a városnak adjon el egyet könyvéből, ami a város könyvtárában kerülne elhelyezésre. István megköszönve a megtiszteltetést ingyen teljesítette a kérést. Később Gerald Tremblay polgármesterrel is találkoztunk. Tegnap Szentmihályi Gyula mutatta meg a hegedűmúzeumot, és ez alkalommal interjút készített a hegedűkészítés mesterével István. Ehhez azt szeretném hozzáfűzni, hogy hatvanéves montreali itt-tartózkodásom alatt most láttam először a hegedűcsodákat, de nagyon elnyerték tetszésemet. Engedelmelemmel szeretném elmondani, hogy miért ülök én itt veled, és hol és mikor ismertem meg őt. Mikor faggattam, mi a célja kanadai utazásának, a következőt válaszolta: meg-

ismertetni könyvét és egyben érzékelni, milyen is a magyar élet Montrealban. Először 1999-ben a Margitszigeten rendezett Öttusa Világ bajnokság versenyei alatt találkoztunk, ő mint nemzetközi sportújságíró működött, én a rendezőbizottságnak segítettém. Ezt követően 2000-ben Székesfehérvárott Vörös Zsuzsa akkor még csak Európa- és világbajnok székesfehérvári öttusázó interjújánál segédkeztem. Zsuzsa 2004-ben olimpiai bajnok lett és szerepel az interjúkötetben. Ő a város egyetlen aranyérmese és nem véletlen, hogy ez a város a magyar öttusa-utánpótlás fellegvára. Ugyancsak Székesfehérvárott dr. Klaus Schormannal készített interjút tolmácsoltam, aki azóta is az Öttusa Szövetség köztisztviselőjében álló elnöke és szereplője az interjúkötetnek. Ott voltam, amikor tavaly István átnyújtotta neki a könyve tiszteletpéldányát, amit ő egy pekingi öttusa-jelvényvel viszonzott. Klaus Schormannnal én 1972-ben a müncheni olimpián ismertem meg. Nekem ez volt az első olimpiám miután az aktív vívást abbahagytam.



A könyvbemutató közönsége

Szarvas István a pécsi Hetedhéthatár magazin közismert újságírója, és ha talán példányszámban nem versenyezhet az újság a budapesti lapokkal, tartalmában mindenképpen. Tíz év alatt az újságban megjelent száznál több interjúból lett a 32 közismert politikus, tudós és közjogi méltóság, üzletember és közéleti személy könyvének témája. Nem szenzációt keres. Professzionista integritása közismert és hosszú évek munkája. A kiérdemelt bizalomra van felépítve. Parlamenti újságíróként elintézte számomra, hogy nehéz adminisztrációs és biztonsági akadályok ellenére egy napot vele tölthettem a budapesti Parlament sajtópályájában és közvetlenül érezhettem az Országház működését. Személyesen tapasztaltam a kollégái megbecsülését, a felmerülő témákhoz szükséges semleges és analitikus megközelítést. Meg kívánom jegyezni, hogy a dorvoni repülőter (montreali) biztonsági intézkedései eltörpülnek az otthoni Parlament mellett.

Kérem, fogadják szeretettel Szarvas Istvánt!



Kamarás Klára

Rántott hal, szálka nélkül

Kamarás Klára

Akkoriban, amikor én iskolás lettem, a Rákóczi úton laktunk egy kis albréti szobában. Jól emlékszem, hogy egy sötét folyosón keresztül jutottunk ki az utcára, ahol hatalmas gesztenyefák árnyéka borult a járda fölé. Közvetlenül az Engel-fürdő mellett volt a ház. Szemben, kicsit átlós irányban, a Hal-téren kellett átvágni, ha fel akartunk jutni a Munkácsy Mihály utcára s onnan tovább a Széchenyi tér forgatagán át az iskola felé.

A Hal-tér! Néha még mostanában is álmodom vele. Egyik oldalon egy kocsmá, a másikon, egészen a sarokban egy kis kifőzde volt. Onnan hozta anyám éthordóban az ebédet. Néha magával vitt, hogy ne legyen egyedül a lakásban, ami számomra még idegen volt. Ilyenkor felolvasta nekem az ajtóra függesztett étlapot, hogy segítsék választani.

Engem különösen az olyan ételnevek izgattak, amikről nem tudtam, mi lehet.

– Milyen az a sült keszeg?

– Eh, csupa szálka.
– Serpenyős rostélyost kérek!
– Ugyan! Az csak közönséges krumpli-paprikás!

– Kelbimbó főzelék...

– Az nem jó – torkolt le anyám.

Végül mindig ő választott, mégis szívesen mentem vele. A kifőzde közelében halcsarnok volt, mellette a falon hatalmas plakát, gyönyörű színes képpel. Boldogan ficáncoló hal csúfolta a síró tehenet:

„– Mondja marha, mért oly bús? / – Olcsóbb a ponty, mint a hús!”

Talán ez járt a fejemben, amikor lázas betegen feküdtem kis szobánkban az ágyon. Napok óta semmi étel nem maradt meg bennem. Anyám kétségbeesve faggatott:

– Mit ennél pipikém?

Elhaló hangon rebegtem:

– Halat... Rántott halat... – azzal falnak fordultam és elaludtam.

Nem tudom mennyi idő telt el. Arra ébredtem, hogy fenséges illatok jönnek valahonnan.

Anyám dugta be a fejét az ajtón:

– Sütöm már a halat! Rántott hal, amit megkívántál... Mindjárt készen lesz.

Mire kidörgöltem szememből az álmot, már hozta is egy kis tányérokban a rózsásra sült szeleteket.

– Ne félj kincsem, nincs ebben szálka! – én pedig ettem, ettem, élvezettel. Megbetegedésem óta először igazán jó étvágygyal.

Szinte még most is érzem a sült hal pompás illatát, pedig akkor este meghallottam, amint anyám a főbérőnek meséli:

– Hogyan adhattam volna neki halat, hiszen nyelni is alig tud? Még megakadna a torkán a szálka! Vettem egy padlizsánt, felszeltem és azt rántottam ki. Úgyse evett még halat.

Hal, vagy padlizsán? Ugyan már! Most is szeretem mind a kettőt. Ha padlizsán van ebédre, mindig megemlegetem azt az elsőt, a *szálkamentes halat*...

BIOKOM Kft. – a hagyományteremtő

Immár tizenkét éve, hogy Pécsen elkezdődött a lakossági szelektív hulladékgyűjtés kiépítése. A város lakossága és a környékbeli régió hulladékgazdálkodásáért felelős BIODOM Kft. kitarító munkájának köszönhetően ma országos összehasonlításban a baranyai megyeszékhelyen az egyik legmagasabb a lakosságtól begyűjtött szelektált hulladék mennyisége.

Az országban az elsők között, még 1997 elején indította útjára Pécsen a „Házhoz menő” szelektív hulladékgyűjtést a BIODOM Kft. Kezdetben egy rekeszekből álló felépítményű teherautó járta Pécs egyes családi házas részeit, s térítésmentesen gyűjtötte be a házaktól a szelektíven gyűjtött papír-, üveg-, és műanyag hulladékokat.

Az első próbálkozást követően a rendszer gyors fejlődésnek indult. Még 1997-ben közel 50 darab gyűjtősziget és egy, az azok üritésére szolgáló darusautót szereztek be, s 1998 decemberében az Eperfás úton Közép-Kelet Európa addigi legnagyobb és legkorszerűbb, EU-normáknak is megfelelő *Válogatóművét* adták át. Ugyanitt 1999-ben egy *lakossági hulladékudvar* helyeztek üzembe, két évvel később pedig a BIODOM Kft. szállítási üzeme is kiköltözött az Eperfás útra, az újonnan épült modern *szállítási-logisztikai központba*. 2001-ben a szelektív hulladékgyűjtés koordinálására, komplex végrehajtására, valamint a feldolgozott másodnyersanyagok értékesítésére egy *szakcéget* hoztak létre BIOMARK 2000 Kft. néven, amely azóta is önállóan tevékenykedik ezen a területen.

A *lomtalanítási akció* is „fejlődött”, már évente négyszer, tavasztól ősziig folyamatosan igénybe vehető, sőt tavasszal és ősszel többféle ingyenes hulladékgyűjtési kampányt is szerveznek. A *veszélyeshulladék-gyűjtési akció*t közel 15 éve hirdeti meg a cég, évi két alkalommal. Az *e-hulladékgyűjtésre* is már négy éve van lehetőség a városban, hiszen elindult a forgalmasabb közterületekre szervezett *ingyenes, lakossági e-hulladékgyűjtési akció*,

valamint kezdetét vette az „*E-hulladék – Házhoz megyünk érte*” *szolgáltatás*. Ennek keretében az év bármelyik munkanapján ingyenesen szállítják el a családoktól a 100 kilogrammnál nagyobb mennyiségben összegyűlt e-hulladékot. Ezzel párhuzamosan a társaság Pécs családi házas övezeteiben a „*Házhoz menő*” zsákos szelektív gyűjtést is továbbfejlesztette, ma már közel 2200 háztartásnak kínálva alternatívát a szelektív hulladékgyűjtésre. 2008. január 1-jén útjára indították a *gyűjtősziget-takarító járatot*, amely azóta is rendszeresen, járatprogramszerűen hétfőtől szombatig közlekedik Pécsen. Idén szeptembertől már két járat gondoskodik a tisztaságról. 2003 óta a város szelektív hulladékgyűjtését a reklámhordozó papírok gyűjtésére szolgáló, lépcsőházakban kihelyezett úgynevezett LUFÓ (lépcsőházi ufó) edények is színesítik, s ugyanebben az évben indult el a kertvárosi övezetekben képződő kerti hulladékokat térítésmentesen begyűjtő *Zöldhulladék-járat* is. A begyűjtött zöldhulladékot a társaság 2004 óta komposztálja, ennek eredménye a kiváló tanúsítvánnyal és forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező, bevizsgált Pécsi Zöldkomposzt. A cég mindemellett hetedik éve folytatja *Zöld Suli oktatási programját*, amely elsősorban a felnövekvő nemzedék szemléletformálását célozza.

A BIODOM Kft. aktív szerepet vállal a térség gazdasági, környezetvédelmi és infrastrukturális fejlesztési és szervezési területein is. Kezdeményezésére, s az Európai Unió kohéziós alapjának segítségével valósul meg a *Mecsek-Dráva Regionális Hulladékgazdálkodási Program*, amely a – több mint 420 ezer lakosú – térség 313 településének hulladékkezelési problémáit fogja hosszú távon megoldani. Emellett a cég kiemelkedő szerepet vállalt a *Pécs Ökóváros – Mecsek-Dráva Ökorégió program* koncepciójának kidolgozásában és a megvalósítás koordinálásában is.



Millenniumi szentmise – 2009. 08. 23.





Tám László felvételei

Ezeréves a Pécsi Egyházmegye

Az egyházmegye milleniumi napjai 2009. augusztus 18-án kezdődtek az Eucharist koncerttel, záró program augusztus 23-án Gustav Mahler VIII. Esz-dúr szimfónia előadása volt. A közreműködő Pannon Filharmonikusok kibővített zenekarát Hamar Zsolt vezényelte.

A Pécsi Egyházmegye alapítási napján, augusztus 23-án 11 órakor kezdődött az ünnepélyes szentmise, melyet a Duna Televízió egyenes adásban közvetített. A szentmise előtt tekinthették meg a hívők és érdeklődők a Szent Jobbot a székesegyház főoltára előtt, később a szabadtéri oltáron került elhelyezésre. Ott volt látható a korona másolata is. Mayer Mihály megyéspüspök köszöntötte az ünnepség, a szentmise résztvevőit. Sokan jöttek az ország minden részéből, az egyházmegye városaiból és falvaiból, a környező országokból is. A szentmisét Christoph Schönborn bécsi érsek, bíboros, a pápa különleges megbízottja celebrálta. Jelen voltak még: Erdő Péter bíboros-prímás, Julianusz Janusz Magyarország apostoli nunciusa, közel ötven püspök hazánkban és külföldről, valamint az egyházmegye teljes papsága.

Schönborn bíboros prédikációját követően a szentatya XVI. Benedek pápa áldását és jókívánságait tolmácsolta a szentmisén résztvevőknek. Gáncs Péter evangélikus és Böleskei Gusztáv református püspök az ökumené jegyében mondtak áldást. A szentmisén elhangzott könyörgéseket németül és horvátul is felolvasták. Mayer Mihály megyéspüspök zárószavaival mondott köszönetet a szentmisén résztvevőknek.

A riportomban készült képek az ünnepi szentmise pillanatait örökítette meg.



TÁM LÁSZLÓ

szociális



Videcz Ferenc

Zoom



Pajzán parnasszosz (részlet)

Zeusz panasza a múzsákhoz

Ezredek óta nyüvöm fenekemmel az isteni trónust;
 Tyúkszemeket tört rajta a márvány; vásik a kő is...
 Ifjan az ember még hatalomra, magasra törekszik,
 Majd ráeszmél, jobb, ha lazíthat. Mára leginkább
 Hérától szabadulnék; vége sosincs panaszának,
 Szörnyen unom cserfes szavait; bár főzni tanulna!
 Hascsikarást, heveny émelyt vált ki naponta a nektár,
 Frász-nyavalyám okozója, ha tölt ambrózia-koktélt;
 Habzsolnék inkább ananászt, kipirult pipi-hússal,
 Serben főtt gödölyét tárkonnyal, sajtreszeléssel,
 Friss, ropogós zsíros kenyeret lilahagyma-szelettel,
 Vagy mint Párizs, sült ürücombot kapribogyósan,
 Mellé ciprusi tűz aranyát hörpintve fenéig,
 S desszertként Helené hóhalmi... (Csordul a nyálam!)
 Ó, az a kor volt ám gyönyörű, amidőn Európé
 Kényeztette heves bikatestem hab-nyoszolyánkon!
 Most, mint vén, mekegő kecskét, méltán kiröhögne.
 Visszavonulnék, csakhogy utódként kit jelölök meg?
 Még gebinesként sem vállalnák; nem hülye egy sem!
 Afrodité tán hajlana rá, no de szóke macára
 Hogy testálnék oly hivatalt, amely észet is igényel?
 Hermész lenne nyerő, neki jelleme érleli sanszát,
 Mert legitim hatalommal a tolvaj gyűjti a suskát,
 S részesedést tud – bár fanyalog – perkálni belőle...
 Alkudnék: kincs, préda helyett pár napra az asszonyt
 Zárja Eólusz barlangjába! Kirúgni a hámból
 Kedvem szottyant; váltig üzenget vén Dionüosz,
 Csakhogy Héra-banyám rám esküdözik: mogyorómat
 Megcsavarintja, ha földi cicussal lát enyelegni.
 Lám, bonyolult dolog élni, örökké meg különösképp;
 Titkos bugyraiból még én-isten se lelem meg
 Bölcs kiutam: bár hozzám jut döntésre a patvar,
 Közröhejes dolog Én-Felségem előtt könyörögnöm.

Öregség

Napszitta pléh-bőrén rozsdaragyák;
 Sárvédője alatt veréb tanyáz.

Lestrapált verda, puttyant csotrogány;
 Ernyedt tömlőn olajvér csordogál.

Szürke-hályogos, vakult foncsorok;
 Kopott kereke kómában forog.

Asztmásan köhögő, fáradt motor;
 „Szelepes!” – ki szólt, lemondón komor.

Recsegő, vásott fogaskerekek;
 Hörög, fuldoklik, rázkódik, remeg.

Ráncos, májfoltos, pörsenéses kárpit;
 Küszöbén szuvas, foghíjas lyuk ásít.

Nyögő, száraz gömbcsuklók, tengelyek;
 Babrálni rajt' csak kontármód lehet,

Bár igazán toldást-foldást sem ér;
 Tejútról félretolt Göncöl-szekér.

Padlógázra csak lankadt fordulat;
 Kesztyűtartó emlékek közt kutat.

Színehagyott, szétfoszló kábelek;
 Még fölfogod: ez már a roncstelep.

Szennyes hó alatt várod vég-teled:
 Másfél négyzetméternyi végtelent.

Történelemóra

Háborús játszma, forradalmi cirkusz:
 Kasza suhint, rendekbe dől a szár.
 Rögeszme-mákonyos halálnak mindegy,
 Magvat, aranyfüstöt, dudvát kaszál.
 Üszköt vet várta, görnyedt nádfödélre
 Erényes lovag, stupid martalóc;
 Kardélre hány, becstelenít, harácsol,
 Legyen bár egyik hős, másik kalóz.

Kuruc, labanc zászlóra Istent tüzi,
 De ördög táncol bennük. Egyre megy
 Rojalista vagy jakobinus; fehér,
 Fekete vagy vörös a hadsereg.
 Egyik honát védi, hódít a másik,
 Deklarálják. Hol köztük a határ,
 Meddig terror s honnan igazságtétel?
 Öklöt eltakar elegáns talár.

Hol kezdődik a hidegvérű gyilkos,
 S hol a mezsgyéje jogos indulatnak?
 Ma templom még fejed, holnapra börtön,
 Csócsált szalmáján tézisek rohadnak.
 Ma szobrod avatják, holnap leköpnék;
 Lám, zajlik odafönt az őrségváltás:
 Épp ellenfeleid kábítja tömjén,
 Szájukból fröcsög a kénköves áldás.

Perc-győztesek markában nyög a döntés:
 Ki volt hóhér, s ki aktuális hérosz;
 Fönn vámpirmaszok torzulnak mosolyra,
 Narkózisban vonaglik lenn a démosz.
 Úri murin ki fizeti a ceppet?
 Ostobák maszturbálnak üdvözülten.
 Eb számlálja, hány branyiszközi honvéd
 Lett hős ellenséges-, s hány bajtárs-tűzben.

A bankrabló magáét vette vissza,
 Mit állat-mohó vízfej elharácsol;
 Mindegy: voksolta vagy önkényes tirannus
 Lök rád bilincset, nyomorúságrácsol.
 A történelem hitvány homokóra,
 Mit győztesek játék-gépként forgatnak;
 Szökött bolond, tótágast áll naponta.
 Emberiség, kiharcoltad magadnak!

Zoom

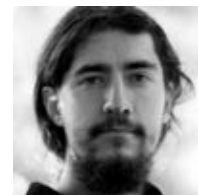
(Egy ismeretlen lánynak)

Pécsre kavartam el a mai nap,
 zaklatni néhány jó barátomat.
 Napelemeimből fogyott a töltet,
 s hogy-hogy nem, az Árkádban értem földet.
 Alexandránál kopogtattam itt,
 olvasni desszertnyi Varródanit.
 Kötete bóbiskolva dőlt a polcnak
 enyémmel együtt; egész jól megvoltak.
 Friss sziporkáin magamban nevettem,
 s hogy még stabil tető is volt felettem,
 közérzetem paszulykaróra hágott:
 fehérnek láttam a szutykos világot.
 Szemben tini ült, trendi, illatos,
 nem mint sok írás: színtelen, lapos;
 a könyv, mint pávatollas mandarin
 trónolt a lány bronz-bárony combjain.
 Ifjú s Pilinszkyt forgat: kész csoda,
 lám, nem minden szóke nő ostoba!
 Perc-versem beejtettem kosarába.
 Nem vártam meg, elolvassa a drága,
 vagy vaskos kötetével ver kupán,
 s cserepekre hullik a délután.

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Képes spanyol építészettörténet (15.)

A spanyolországi historizmus (1830–1930)



Szigetvári-Szattinger Krisztián

„A historizmus nem több, mint más emberek levetett ruháiban való maszkarádé” – állítja William Morris angol író és az „Arts and Crafts”-irányzat művésze. De igaza van-e? Ezzel a kritikával illethetnénk akár a reneszánszt és a klasszicizmust is, hiszen esetükben szintén régebbi korok építészeti elemeinek újbóli felfedezéséről van szó. Az igaz, hogy legnagyobb mértékben a historizmus és a belőle kifejlődő eklektika fordult a múlt, jelen esetben a középkor mintái felé.

Óriási hatást gyakorolt országa, majd Európa számos államának építészeire Viollet-le-Duc francia építész, aki többek között a dél-franciaországi Carcassone középkori várát álmodta újjá és restaurálta a XIX. század körülményei között.

Európa számos országában ugyanazon időintervallumban jött el az ideje annak, hogy az építészek a korábbi korszakokban már egyszer bevált stílusokat újrahasznosítsák. Így Németországban, Angliában, Franciaországban, Olaszországban és Spanyolországban is 1830 és 1930 közé tehető a historizmus kora.

A spanyol historizmus építészeti öröksége



Covadongai neoromán bazilika

Spanyolország nyugati felén számos neoromán, neobarokk és főként neogótikus stílusú templomfelújításra, illetve templomépítésre került sor (pl.

Covadongában). A legtehetősebb rétegek, a nemesség és a nagypolgárság pedig neoreneszánsz és neoklasszicista stílusban újították fel házukat.

Az 1860-as években városrendezésekre volt szükség, mert szűkössé vált a történelmi városrész a lakosság igényeihez képest. *Ildefonso Cerdá* alkotta meg 1861-ben Barcelona településrendezési tervét, mely különleges hálósze-

rű elrendezésével kibővítette a várost. Majd sorra következtek a legnagyobb városok: Madrid, Vizcaya, Bilbao és San Sebastian stb.

A nemzeti mozgalmakkal együtt Katalóniában lángolt fel legerőteljesebben a függetlenségi mozgalom, és ennek folyamányaként éledtek újjá a középkori stílusok. Hiszen ez a korszak a katalánok számára a függetlenség korát jelentette.

1880-tól a historizmus-sal élt együtt és virágzott a modernizmus, amelyről majd a következő írásokban esik szó, de a legmaradandóbb alkotások Barcelonában születtek, elég Gaudí építészetére gondolnunk.



Madridi Gran Vía

Spanyolországban a múlt építészeteinek feltámadása még kikerekedett a regionális jellegű *neomudéjar* és *neobaszsk* stílusok létrejöttével. A neomudéjar Gaudí pályájának elejét is meghatározta, de különösen a korszak zárókövét jelentő, 1929-1930-as Sevillában megrendezett hiszán-amerikai világkiállítás teljesedett ki. Itt *Anibál González* neomudéjar stílusban megtervezett pavilonjaiban állítottak ki a latin-amerikai országok képviselői, és ebben a stílusban készült el a sevillai Spanyolország tér (Plaza de España) is.



Mudéjar pavilon Sevillában

A historizmus legérdekesebb szakasza a kevert stílus, az ún. *eklektika* kialakulása volt, mely lélegzetelállító épületek sorát hozta létre Európában. Ilyen a mi

Parlamentünk, de ide sorolhatjuk az egykori madridi Postapalotát is.



Egykori madridi Postapalota

Amiként a modernizmus összefonódott a historizmussal, egyes építészeti esetekben is nehéz szétválasztani, ki milyen stílusban alkotott jelentősebbet. Joan Martorell és Montells tervezte a szalézi kolostort Barcelonában 1885-



ben, ekkor kezdődött a Sagrada Familia építése is (1882), mely eleinte neogótikus épületnek indult és ezzel párhuzamosan Madridban Cubas márki tervei alapján megkezdődött az *Almudenai Miasszonyunk* székesegyház kivitelezése.

Mindkét utóbbi épületre jellemző a befejezetlenség. A stílushatárok lezáródtak, ettől függetlenül az épületek máig épülnek. Ezzel némiképp a középkori katedrálisok emlékét idézik fel, melyek nem ritkán évszázadokon át készültek.



Neomudéjar pályaudvar Toledóban



Bandi András

Bandi András

(No)ParaTomi!

Kis, tömzsi gyermekként ismertem meg. A fiaimmal együtt kezdte el az úszást a pécsi ANK Úszóklubban. Az örökvidám, mindig hamis tekintetű kisfiú benne volt minden turpisságban. Ma, már mindenki sztárolja, ünnepli, avagy éppen irigyli a sikereiért. De azokat nem adják ingyen. Meg kell értük dolgozni. Keményen, fogcsikorgatva, sok lemondást is bevállalva. Ha kissé távolabbról is, de egy páran, szülők és gyermektársai láthattuk, mint lett egy kölyök-bábból pillangó-királyfi.

– *Ezelőtt 6-8 évvel történetelt. A 7-es buszon találkoztunk a belváros felé menet. Kérdeztem, hova igyekszel. Edzésre – válaszoltad. De hiszen, akkor ellenkező irányú buszra szálltál – így én. Hamisan mosolyogtál, és megnyugtattál, szándékosan lógsz egy picit az edzésről.*

– Hát, igen, volt, amikor megpróbáltam elbliccelni pár percet, félórányit az edzésekről. Nagyon nem volt kedvem minden nap ugyanazt csinálni. Nyolc-kilenc éve úszom, először hetente csak egyszer-kétszer jártam be a Klári nénihez (Reil Józsefné), aztán átvett a Petrov Iván, Tolja bácsi (Petrov Anatolij) fia. Ő szorgalmazta, hogy egyre többször járjak. Talán ő fedezte fel bennem először a tehetséget. Hónapok, évek teltek el a monoton faltól-falig edzésben, aztán az első nagy világversenyen, 2006-ban, egy harmadik helyet sikerült elcsípnem. A továbbiakban ez motivált, adott erőt.

– *Az edzéseken a többi úszótársaddal együtt készültetek, vagy nektek, a sérült úszóknak volt egy külön tervetek?*

– Nem volt külön úszóprogramunk. Sőt, több ép gyerekek számára rendezett versenyen is részt vettem a vidékbajnokság keretében. Ez nagyon sokat segített nekem. Sajnos, Magyarországon még nem annyira fejlett a paraúszás, hogy külön bajnokságot rendezzenek. Ezek a versenyeken nem értem el nagyon biztató eredményeket, legtöbbször versenyen kívül kellett úsznom, de így is sokat javítottam az eredményeimen. Én mindig arra törekedtem, ha már a vízbe ugrottam, ép társaimat is legyőzve legyek az első, vagy legalább az első között. Később már az idő ellen kellett úsznom, ott is mindig próbáltam faragni egy keveset.

– *És lassan-lassan az úszás életcéldá vált?*

– 2005 környékén volt, amikor 100 pillangón egy jó időt úsztam. Ebben az időben már kezdtem megkedvelni az úszást,



Sors Tamás Pekingben

mert jöttek az eredmények. Dél-Afrikában rendeztek egy világversenyt, ahova először engem nem is akartak elvinni, mert nem volt megfelelő kvalifikációs időm, és a paraválogatottba csak a legesélyesebbek férnek bele. Iván, az edzőm, érezte, hogy számomra ez egy „nagy lökés” lenne, így kiharcolta a részvételi jogot. Így lettem világbajnoki harmadik helyezett 100 méteres pillangóúszásban. Tulajdonképpen ekkor kezdtek felfigyelni reám nemzetközi szinten is.

– *Milyen a kapcsolatot a többi magyar paralimpikonnal? Van úgy, hogy egymással is összeméritek eredményeiteket, versenyeztek?*

– Pécssett mindösszesen hárman-négyen vagyunk. Pesten vannak többen. Országosan sok paraúszó van, de kevesen jutnak el a válogatottig. Pedig ott van a tulajdonképpeni versengés, csak onnan sikerülhet világversenyekekre kijutni. Magyarországról még tíz embernél nagyobb paraúszó válogatott nem utazott külföldre, maximum két-három edző kíséretével, pénzhány miatt. Ha ezt összehasonlítjuk az angol válogatottal, ami akár 200 úszóból is áll, vagy netalán az ausztrál és amerikai válogatottal, akkor tudjuk csak reálisan felmérni az esélyeinket. Ámde, az is igaz, hogy a sok száz közül csak pár sportolójuk eredményére kell odafigyelnünk.

– *Szerencsés volt-e az a tény, hogy Pásztory Dóra előtted már „utat tört”, mint első pécsi paralimpikon? Ebből inkább előnyöd, vagy hátrányod származott?*

– Én a Dórral nagyon jóban voltam és vagyok. Persze, sokáig ő volt a példaképem. Tudtam, hogy ő is innen indult. Amikor Athénban nyert, én is kint voltam

egy kis csapattal, szurkolóként. Talán ez volt az első „löket”, ami a pályámon elindított. Ezután kezdtem odafigyelni a nemzetközi szinten az ellenfeleim eredményére, és fel tudtam mérni, hol tartok hozzájuk képest a felkészülésben.

– *Milyen egy élsportoló mindennapja? Nem monoton nap mint nap ugyanazokat az úszó mozdulatokat ismételni?*

– Dehogynem! Ötkor kelek, fél hattól fél nyolcig az uszodában edzek, nyolctól iskola. Szerencsére mindez egy épületben van az ANK-n belül. Fél kettőkor érnek véget az óráim, ebédelek, kettőtől pedig újra az uszoda vár. Először száraz, majd vizes edzés ötig. És mindez heti 11 alkalommal, csak a szombat délután és a vasárnap szabad, ha épp nincsenek versenyeim. Este fél hétkor érek haza, és ha még van energiám, tanulok is egy keveset. Épp ezért akadnak bepótolni valóim, elég gyakran. Magántanuló vagyok, de bejárok órákra. Otthon mindenki próbálja tolerálni az életviteltem. Anyám, nővérem, nagyszüleim sokat segítenek. Az úszásba soha nem szólnak bele, csak a biztos háttérrel biztosítják számomra. Anyukám soha nem hajtott, hogy hozzam az eredményeket, sőt ha nem volt kedvem edzésre menni, akkor sem zaklatott a kérdéseivel. A „hajcsár” az Iván. Anyám inkább azt támogatta volna, hogy többet tanuljak.

– *Hátrány volt-e az, hogy vidékről kellett beküzdened magad az élmezőnybe? Sokan azt mondják, hogy a 25 méteres medence is hátrányos egy élsportoló felkészülésében.*

– Vidékinek lenni is elég nagy hátrány, de főleg a medence a probléma. Épp ezért próbáltunk meg elmenni minden nagyobb verseny előtt egy edzőtáborba, ahol 50-es medence van. A versenyzők, általában, a rövid uszodákban jobb eredményeket produkálnak, hiszen nagyobb lendületet tudnak szerezni a faltól való elrugaszkodással. Így beidegződik a 25 méter utáni forduló, ezt kell elfelejteni az 50-es medencében. Egyébként egy hét alatt meg lehet szokni.

– *Az elért eredményeid azt igazolják, hogy érdemes volt ennyi energiát befektetned.*

folytatás a 14. oldalon

folytatás a 12. oldalról

– A Dél-Afrikai 1:03-as eredmény után, már tudtam, hogy egy perc alá kell küzdenem magam. Úszásban négy másodperc nagyon sok. 2007 márciusában Sheffieldben az Európa Bajnokságon már 1:01-et úsztam, ami első helyezést hozott, de tudtam, hogy a nagy ellenfeleimet Ausztráliából és Amerikából kell várnom. Aztán sokáig hajszálpontosan egy percet úsztam, Pekingig nem is sikerült egy perc alá jutnom. Ott, az edzőtáborban, sikerült 59:60 körülit úsznom, és tudtam, hogy az amerikai és az ausztrál ellenfeleim is e körül teljesítenek. Egyébként van egy ranglista az interneten, ezen követték az eredményeiket. Az ausztrál Mathew Cowdrey-val már találkoztam Dél-Afrikában, sikerült beszélgetnünk is.

– *Még egy pillanatra kizökkentelek a közelmúltból és egy, számomra édes-keserű emlékekkel szembesítenélek. Kisgyerek versenyzőként egy kaposvári versenyen, emlékszem, hogy azért zárt ki a szőrös szívvű zsűri, mert nem két kézzel csaptál be beérkezésedkor. Törülköződbe burkolódzva keservesen sirtál, hiszen megnyerted a futamodat. Hogyan viselnéd ma az esetleges kudarcokat?*

– Valami rémlik, de ezen ma már csak nevetni tudok. Azóta már megedződtem, de lehet, hogy azok a kis kudarcok is segítettek ebben.

– *Miután beírtad a neved a nagy úszók névsorába, gondolom már számítottak rád, mint esélyesre, a paralimpikonok között.*

– Az egy perc körüli eredményeim már reményekkel kecsegtettek. Válogatott tag voltam 2005 óta, de így is csak hosszú gyűlések után dőlt el a pekingi csapat összetétele. Figyeltem az ép sportolók eredményeit. Ott is benne voltam az országos első ötben. Közben figyeltem a külföldi ellenfelek eredményeit is. Aztán jött a kedvező döntés, utazhatunk. Ami sokat nyomott a latban az volt, hogy kimehetünk egy egyhetes edzőtáborba Szingapúrba, ahol sikerült átállni az időzónára. Lazító edzéseket végeztem, és próbáltam odafigyelni a súlyomra, hiszen nagyon

szeretek nassolni. Szerencsére most épp nem volt szükség, mint előtte jó párszor: az edzőtáborban akár 8 kilót is leadnom. Az én versenysúlyom 80 kiló körül van. Ezt simán hoztam.

– *És aztán jött az olimpia. Beérett a sok-sok befektetett munka. Elmesélnéd a sikereid történetét? Hány érmet és helyezést hoztál haza?*

– Hát, ugyebár volt egy arany, két bronz, egy negyedik meg egy ötödik helyezésem. Nagyon nagy szerencsém volt. Már az első nap, első versenyszámaként leúsztam a fő számomat, a 100 pillangót 59:34-gyel. Ugyanezen a napon kellett úsznom a 400 gyorsra is, ez pedig nagyon sok energiát vett volna ki belőlem. A sikeres kezdés után már elmúlt a stressz, és minden mindegy alapon a maximálisat próbáltam teljesíteni. Apropos: szerencse, a 100 pillangó reggeli elődöntőjében forduláskor lecsúszott a szemüvegem, amit a sapkán kívülre raktam. Szerencsére a nyakamba csúszott, és nem a szájamra. Amikor a döntőben két századdal csaptam be az ausztrál srác előtt, nagy teher gurult le a vállamról. Amiért harcoltam, az megvalósult. A másik napokon a 200 és 400 gyorsra már azt gondoltam lesz ami lesz. Felszabadultan próbáltam a mezőnyrel menni, a mellettem lévőkre figyelve. Ez is elég volt két bronzra. Az ötödik helyezést 50 gyorsra, a negyediket pedig 200 vegyesben gyűjtöttem be.

– *Mit tesz egy élsportoló nyáron, a vakációban?*

– Edz, ugyanúgy, mint évközben. Mivelhogy a paralimpia szeptemberben van, az egész nyári ciklust végigcsináljuk. Napi két edzés, a reggelit még eltűröm, de a délutáni... szerencsére, ez csak négyévente van! A vakációt, ha van, azt is Ivánnal, az edzőmmel töltöm Köveskálón egy szerepjátszós táborban. Ott vannak a barátaim, úszótársaim is. Jó kis csapat. Szüleimmel csak kisgyerekkoromban voltam üdülni a Dalmát-tengerparton.

– *Hogyan tovább? Újabb tervek?*

– Három-négy év múlva leszek 21 éves, erőm teljében. Ekkor kell majd Londonban, az olimpián akár jobbat is úsznom.

A fő számom továbbra is a 100 pillangó, de persze az úszástervben a többi szám is szerepel. Majd ott, az olimpián látjuk meg ez mire lesz elég.

– *Mennyire változott meg az életed Peking óta? Szeretted, ha sztárolnak?*

– Nagyon nem szeretem a sok hűhót, sem a középpontban lenni. Először jó érzés volt, hogy megkerestek, hogy idegenek is gratuláltak az utcán. De egy idő után már soknak találtam, nem jutott idő a családomra, a barátokra. A bulvárlapok pedig nagyon sok személyes, családi titkomat próbálták kifürkészni. Ezt én nagyon nem kedveltem.

– *Egy-két olimpia még „benned van”. Utána vállalnál-e „úttörő szerepet” a parasportok népszerűsítésében?*

– Úgy érzem, még túl fiatal vagyok ehhez, 18 évesen még nem érzek erre készletést. Még sportolni szeretnék. Talán négy év múlva már meggondolom a felkérést, ha egyáltalán érkezik. Egyelőre az érettségire készülök, utána meg bármi jöhet. A pszichológia mindig érdekelt, szeretek emberekkel beszélgetni, rajtuk segíteni.

– *Nem tudom, ha emlékszel rá, amikor kiutazásotok előtt pár héttel találkoztunk, és hol másutt, mint a buszon – megkérdeztem milyen eredményt vártok. Erre te, csak úgy szerényen „sorstomisan” rávágta, hogy érmet hozok a főszámomban.*

– Hát, igen, még nem tudtam az érem színét, de az eredmények már biztatóak voltak. Persze, az aranyra vágytam. Lehet, hogy nagyot csalódtam volna, ha nem sikerült volna.

– *Most megvan. Londonban sokkal nehezebb lesz, hiszen mindenki téged akar majd legyőzni. Ugye, ezt tudod?*

– Persze, tudom, és remélem sikerül megvédenem a címetem.

Sors Tamás az ez év októberi reyjavíki paraúszó Európa-bajnokságon is kiválóan szerepelt. A pécsi ANK Úszóklub versenyzője 50 gyorsra, 100 gyorsra, 100 pillangóra és 100 hátton szerzett aranyérmeket.



Könnyen, gyorsan szerelhető, szállítható garázsok, tárolók, felvonulási épületek, csarnokok, horgászházak, raktárak színes trapézlemezről

Alapár: 240 ezer forint + áfa

Érdeklődni lehet a 72/447-760 és a 06/30-271-9446 telefonszámokon

A mintadarab megtekinthető:

Pécsett a Kanyar u. 22. szám alatt,

Mohácson a Szőlőhegy,

Csencsevár u. 5-9. szám alatt.





Patak Sándor

Angyal

Szelíd fényű mosolya
öleli az éjszakám
úgy nyugszom karjaiban
mint bölcsőmben hajdanán
lány éneke ringat el
tisztá kék ég-álmokba
kis porcelán kezével
békét simít vállamra

Szemében ragyog a tűz
s életet lop lelkembe
bármily' sötétet elűz
gyönyörű tekintete
puha csókjai nyomán
új remény kél arcomon
s érzem: élek igazán
nem csak létezem vakon

Prim Péter

Szoba belátással



A szobám ablakából látni a várost. Nem a panorámás, éjjel messziről világító részét, hanem a szürkébb, szögletesebb, közletről poros részét. Az egyik panelből látni a másikat. Innen a földszintről még kilátás sincs. Csak egy kopott pad a házak közti kavicsos ösvényen. Kicsit távolabb az összefirkált garázsok melletti gázos játszótér. A menetrendszerű kutya-sétáltatók és a korhadó padokon pletykáló nyugdíjasok. Vagy a néni, aki télen-nyáron az utcát takarítja, pusztán önszorgalomból. Ők elég közel vannak. Túl közel. Az én ablakomból nem kilátás van, hanem belátás. Belátás a többi ember életébe. Szoba belátással. Ahogy itt ülnek a padon, egy karnyújtásra. Vannak egyetemisták, akik jókedvet szívnak e csendes környezetben. Vagy a nagyvilág elől bujkáló szerelmesek. Esetleg méla, nagyszakállú hontalanok pihennek pár liter tablettás társaságában. Nem ismerem ezeket az embereket. Mégis olyan ismerősnek tűnnek, mikor szembe jönnek az utcán. Nehezen állom meg, hogy ne köszönjek rájuk. Nem kémkedek utánuk, de az ablak arra való, hogy kinézzünk rajta. Az én ablakomból nem tópartot látni vagy erdőt, hanem embereket. Kicsit egyformák, kicsit különböznek. Modernek, egykedvűek, szürkék. Jönnek és mennek. Ami mindenkiben közös, hogy a lábukat nézik. Lefelé merednek. Ha egymás mellett mennek el, úgy intézik, hogy véletlenül se kelljen a másik szemébe nézni. Pedig ijesztően közel élünk egymáshoz, mégis kerüljük a másik tekintetét. Ugyanolyan házakban, ugyanolyan lakásokban élünk. Ahonnan egy ugyanilyen ablakból ugyanazt a padot látni. Ugyanazok az emberek ugyanazokat a kutyákat sétáltatják. De abból az ablakból vajon látni a várost? Abból az ablakból vajon látni engem?

Fiatalok oldala



Molnár Szilvia

Az igazi nő

Felleveleid kerekded pirosában
Látványos torzsavirág díszleg
Antennának vélhetjük vagy
Meredező vágyaid jelképének
Incelegsz a kéjvagyó darazsakkal
Nőiséged teljében divatozol
Gepárd tested karcsúságát
Óhajtáná mind, ki lát

Férfiképű

Korsóformád kitárod
Angyali testeddel remegsz
Napleányt hívogat virágod
Csókcseppel az égre nevensz
Óvatlan fénytincset hiányolsz
Kócosan-tinédzsért szeretsz
Alkony túl szertelen esttel nevensz

Ágoston Piroska



gyűrűvers

szemem szemedben
táncol örökre adom
ölem melegét

szemeim tüze
szemedben táncol ölem
örökre adom

szemeim tüzét
szemedbe rejtve ölem
örökre adom

örökbe adom
szemem tüzét táncolni
ölem melegét

szemem tüzét
örökbe adom táncolni
ölem melegét

Szerkesztőségünk várja fiatalok rajzait, verseit,
írásait a következő címen:
7614 Pécs, Pf. 59. • e-mail: hethatar@t-online.hu

Karinthy Frigyes gondolata		Tinta-tartó	Az ipsét Pop-énekes	Lantán	ENSZ-szerv Hangtalan látód	Dőlés 1000	Javit Árok	Áttanulmányozó Alfa	Terror-szervezet Pesti jármű	
		1	Függő-zár az Régi füzet	500	Vízözön Ragasztó-szer	Bírósági ügy rég. Rőfögni kezd	Meny-asszony Kén	Boka hangzói Utca		
2	Belül fialok Igekötő			Pata fele	Táncol Parányi rész belseje	Zala fele	Gábor... rézagyús Falusi nőrokon	Királyi kincstár Nézetek magva	Kérdő-szócska Végtelen puha	Tanuló vezető Mértéke. rendszer
Közepes jegy				Afrikai kikötő Védelem		Zsugori A kö-pénzek szigete				
Apró elős-ködök Budapest	Zamat-sít Győz-tesek			Zürjén Szabó Magda regénye		Asztalos-szerszám			Határrag Tihany nevezet-essége	
	Mutató-szó Félig erodál		Névelő Üres mák	Néma lemez Angol ha		Japán márka Ételt sűrít				Észak Álomba ringatása
Öreg Ágat vág						Kórház jele Gallium	Atya Tipor		Végtelen park	
Torna-eszköz Hang-szer	Valla-tóra fog Régi motor						Belül eres		Talmi Amper	Romlott vaj
Meggyő-ződés Irodai kapocs		Giga	50 Nőrokon	Durva posztó Üres kúp			A lábainál Hív			
		Mitoló-giai alak Kenyér-szelet			Fejletlen taps Szabály jelzője		Győ-zelem jele Védő		Maró anyag Azono-sak	
Kataszt-rófa Szolm. hang	Rosszul zon-gorázó Falu(F.m.)							Részlet Dehogy		
Irat-csomó Csendes méz			Gramm A szélein nyír	Azono-sak	Sugár jele 50	Epeke-dés Szöveg-fordító				
	Szín jel-lemzője					Patás állat Képlé-keny ag.		Apró vízcsep-pek halmaza	Egyiptom népe Kén ... klub tv-csat.	Ritka férfinév
Idő a fiziká-ban	Fonal Tisztít-tat				Mosó-por-márka Mghg.		Aláírás Vízartó edény			
999	Jé Veronika		Egyik égtáj Gyak. igerag	Zoo Légi-posta						Luxem-burgi aj. Becézett Antal
Félig sovány Anya-disznó			Izom-kötője		Kevert Sam Olga fele		Orosz állóvíz			
			Számtani művelet Csend-ben leró				Zavaros MNB Tova		Hiányos óra Zéró	
Angol nemesi cím			Tárgy-rag 49 Félig jó		... Attila úszóbaj-nok 100				...baba filmcím Indulat-szócska	
					Hamisan játszó					Kötőszó

DRELICSKA ATTILA EMLÉKÉRE

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és a megfejtést beküldők közül a szerencsés nyereménye Müller Péter: Gondviselés című kötete. Beküldendő Karinthy Frigyes gondolata 2010. január 15-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethedhethatar.hu).

A júliusi-augusztusi számunk rejtvényének megfejtése: „A virágok szavát sosem szabad meghallgatni. Nézni kell őket, beszívni az illatukat. Minden virág csupa ellentmondás.” (Antoine de Saint-Exupéry gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül Varga Márton (1119 Budapest, Etele út) olvasónk nyerte meg A vadászat enciklopédiája című könyvet.

Hans Habe gondolata		1			Erdei növény Haza		Galeri Farmer- márka	Messzebb Névelő		Lop Frakciót elhagy		Rövid szent Női hangnem		Alfa	Földreng. hangja Irodai kapocs		Felirat a kereszt- fán
		4	Egy an- goulul 1				Eledelt Repülő- téri szak- szolgálat						Spanyol folyó Tova				
Az ön vegyjele	2	3										Modern levél 6					
		Kérdő- szócscska		Áradat	Amper Csere		Kevert lob Felső szint			Mutató- szó	45 Betéti társaság			Japán aj. Sérelem		Többes- jel Olvasz- tott cukor	
		Fejetlen égöv Beköt hangzói			Úrmanó A sugár jele			Falevél igéje	Kimonó öve Tűzok: ... tarda				Félbe Ételsor része		Kiütés a ringben Fél ár		
Asszony- név képző Utód												Pilled Fejetlen diák					
Mond valamit						Ezen a helyen Műveltető képző					Elektr. töltésű részecske 5					A tete- jére	
Üveg Életfel- fogás		Cipel					Duplán édesség Gyakori lónév			Végtelen vágta Erdélyi folyó						Ókori pénz Hangta- lan ér	
			Bánk rangja	Majdnem áteszt Belül kábák						Zavaros karam Szappan- márka							Karl ... ifj. író
Selejtes Mértani test						Bő Ver			Belül csal Duplán város			Csendes sál Orosz folyó				Ember kezdete Igekötő	
					Ütem 50		Rádiusz Francia aj.		Becézett Tímea Gramm				Zavaros Lola Félfa				

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és beküldők között lapunk 12 számra vonatkozó előfizetését sorsoljuk ki. Beküldendő Hans Habe gondolata 2010. január 15-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethathatar.hu).

A július-augusztusi számunk rejtvényének megfejtése:
„Ki bizonyította be, hogy a pillanat kevesebbet ér az örökkévalóságnál?” (Emil Manov gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül lapunk előfizetését
RUISZ GYÖRGYÉNÉ (7400 Kaposvár, Szántó u.) olvasónk nyerte.

VARÁZSKÉP – 247.

DR. MÁNDOKI LÁSZLÓ NÉPRAJZTUDÓS EMLÉKÉRE

Első számunktól kezdve mindegyikben található varázskép. Dr. Mándoki László néprajztudós nemcsak rendelkezésünkre bocsátotta világhírű rejtvénygyűjteményének ezen darabjait, hanem versikéket is írt hozzájuk. Ezt a hagyományt folytatva Szigetvári-Szattinger Krisztián jóvoltából ismét versikékkal jelennek meg a varázsképek.



Aki megtalálja a képen a keresendőt, kiszínezi, a képet kivágja vagy fénymásolja, és nem rest **2010. január 15-ig** borítékba téve szerkesztőségünk címére (7614 Pécs, Pf. 59.) elküldeni, megnyerhet **50 szelet csokoládét**.

*Csak akkor lapozz el innen
Morogva,
Ha végképp nem akadt a két pecás
Horogra!*

A július-augusztusi számunk varázsképén a *dédit, nagyit, ma-
mit, kisleányt* megtalálók közül
NÉMETH JÁNOS (4033 Debrecen, Kurucz u.)
olvasónk nyerte az **50 szelet csokoládét**.

A Józsa Gergely Néptáncsoport vendégei

Spanyol táncsoport Kozármislenyben

A dél-spanyolországi Málaga melletti Marbella városának néptáncgyűttesét vendégül látta szeptember 3. és szeptember 7. között a Józsa Gergely Néptáncgyűttes. A 25 éve létező andalúziai együttes most lépett fel első ízben külföldön. Az itt töltött néhány nap alatt részt vettek több szüreti fesztiválon Harkányban és Kozármislenyben, valamint a házigazda által szervezett további fellépéseken, Szentlőrincen és Pécsen.

A táncosok és zenészek minden alkalommal igazi andalúz hangulatot teremtettek a színpadon és az utcán. Kiválóan



Kozármislenyi felvonulás



Esti fellépés Kozármislenyben

éreztek magukat; megígérték, visszatérnek Magyarországra, vagy Erdélybe.

SZIGETVÁRI-SZATTINGER
KRISZTIÁN



A spanyol táncosok Szentlőrincen



Kidobolás a kozármislenyi városháza előtt



A harkányi fellépés után

MEGRENDELŐ

Megrendelem a Hetedhéthatár című közérdekű magazint

..... példányban 2010. év hónaptól

12 számot
1500 forint előfizetési áron

Név:

Település: Irányítószám:

Utca, házszám: Postafiók:

Tel./fax:

Fizetés: banki átutalással – postai csekken (a megfelelő aláhúzendő)

Egyéb megjegyzés:

.....
aláírás

A megrendelés alapján a kiadó küldi a számlát, illetve a postai befizetési csekket.

Visszaküldendő a szerkesztőség és kiadó címére:

7761 Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

(Nemzetközi: HU31-50100112-12005985)

e.graphic stúdió

- **Egyedi könyvek**
teljes kivitelezése
akár 50-100 példányban is
- **Hetilapok, periodikák**
tördelése és komplett
nyomdai kivitelezése
- **Színes plakátok készítése**
30×60 cm méretig
- **Színes és fekete-fehér**
fénymásolás és nyomtatás

Nyitva:

Hétköznap 08.00-19.00

7624 Pécs, Hungária u. 14.

Tel./fax: 72/227-350

info@edenscript.hu



Szarvas István

Bajnai jobb állapotban akarja átadni a kormányzást

Szarvas István

Az utóbbi évtized leglátogatottabb – hétszáz fős – Közgazdász Vándorgyűlése volt Zalakaroson a közelmúltban, amelyet A válság és kezelése a világban és Magyarországon címen rendeztek. Három akadémikus, a miniszterelnök, az országgyűlés alelnöke és számos elnök szerepelt a hetven előadó között. A tanácskozás kilenc szekcióban történt, és tizennégy plenáris előadás hangzott el. A konferencia harmadik napján, a plenáris ülésen közel egyórás beszédet tartott Bajnai Gordon kormányfő, aki egyenesen Amerikából érkezett.

– Van egy jó és egy rossz hírem – kezdte beszédét. – Jó hírek számít, hogy ismét növekszik a Magyarországgal szembeni befektetői bizalom, ezt vendéglátóim is elismerték Washingtonban. A rossz hír, hogy a válságnak még nincs vége.

Ezt a válságot újabb válságok követhetik. Akkor lesz vége, ha a munkanélküliségi adatok javulni fognak. Mindezek miatt hazánk az Európai Unióval folytatott tárgyalások során kitarthat amellet, hogy szükség van még a stimulus programok folytatására és a bankok újratökésítésére is, ám ez utóbbit csak fokozatosan szabad végrehajtani. Ellenkező esetben ez a hitelezés visszafogását eredményezi.

Bajnai Gordon a nagy kockázati tényezők között említette a társadalmi válság bekövetkeztét. Szerinte könnyen bekövetkezhet egy 1929-32-höz hasonló helyzet,

amikor világszerte százmilliók hullhatnak vissza az alsó középosztályból a szegénységbe, majd hozzátette: a forradalmat nem a nagyon szegények, hanem a csatlódott emberek csinálják. Ezzel párhuzamosan a veszélyforrások közé sorolta a protekcionizmus erősödését, valamint azt, hogy a gazdaságilag elerőtlenedő országok a nemzetközi befolyásukat is elveszítik.

A kormányfő rámutatott: a magyar államnak ezekre a kihívásokra kell megfelelő válaszokat találnia. Mindezt súlyosbítja az, hogy hazánk tíz éve halogatta a reformok megvalósítását, s ha ezeket nem jól oldja meg, a válság súlyosbodhat.

A jelenlegi válság következménye, hogy a vezető gazdasági hatalmak által most felhalmozott hiányokat finanszírozni kell, és az erre fordított összegek kizsároló hatást fejtenek ki – magyarázta Bajnai Gordon, hozzátéve, hogy a megtakarításokat az államok élük fel, a vállalkozásoknak így kevesebb forrás jut. Egy másik probléma, hogyha az amerikaiak évente 1300 milliárd dollárral kevesebbet fogyasztanak, akkor a felvevőpiacok beszűkülnek. A válságból a kormányfő véleménye szerint nem lehet kijutni bezárkózással, tehát a globalizációs folyamatnak nincs alternatívája.

Bajnai Gordon a magyar gazdaság helyzetét elemezve elmondta: mindennek az alapja a makrogazdasági egyensúly,

amely ha megbomlik, a növekedés látja a kárát. Ha valaki azt mondja, hogy az egyensúly megbontásával lehet küzdeni a válság ellen, az szembemegy az autópályán sok száz autóval. Hozzátette még, hogy aki ma Magyarországon az egyensúlyi problémákat félresöpri, az az 1,7 milliárd devizahiteles vagyont veszélyezteti.

Kijelentette: a legfontosabb ma Magyarországon a foglalkoztatás javítása, érdemi, jelentős és fenntartható, piaci alapú növelése. A jelenleg 56 százalékos körüli foglalkoztatási arányt az uniós átlagszintjére, legalább 65 százalékra kellene javítani. Kifejtette, hogy a magyar gazdaság az idén és jövőre összesen 7,5 százalékkal esik vissza, vagyis közel egyhavi jövedelem esik ki a kétévi recesszió miatt. Mindezek okán további jelentős költségfelfaragásra van szükség, idén és jövőre a GDP 5 százalékát kitevő csökkentést kell végrehajtani, hogy tartani lehessen az egyensúlyt. Problémaként említette, hogy a magyar államszervezet gyenge, nem képviseli a közérdeket.

Szólt a nagymértékű korrupcióról is: – Célom, hogy félév múlva jobb állapotban adjam át a kormányzást, mint kaptam, és szeretném, ha utódom is ezt tenné – mondta befejezésül. A visszafogott, korrekt, de marketingfogásoktól sem mentes kormányfői előadást a zsúfolt terem tapssal jutalmazta.

Vásárdíjat kapott a Pécs2010off Dunaújvárosban

A Dunaújvárosi Vásáron bemutatkozó pécsi kezdeményezés, a Pécs2010off Vásárdíjat kapott. A díj átadásakor elhangzott értékelés alapján a kezdeményezés átfogó képet ad a település marketing lehetőségeinek kiaknázására és a városlakók által az összefogására épülő programok megvalósítására.

Mint ismeretes, néhány pécsi vállalkozás és civil szervezet indította el a Pécs2010off eseménysorozatát, melynek célja, hogy a saját lehetőségeikkel is felhívják a figyelmet Pécs városára és a Pécs2010 EKF eseményekre, valamint a számos OFF programra.

Az alapítók között megtalálható a Pécsi Hálózatok Közössége és a Magyar Áruk Klubja is.

Weinreich László a Pécs2010off ötletgazdája elmondta: „A program célja koordinálni a *'minden, ami Pécs'* gondolatkör mentén tevékenykedő szervezeteket, és lehetőség szerint ezeknek teret és bemutatkozási lehetőséget keresni és adni. A kezdeményezés együtt kíván működni a Pécs2010 Európa Kulturális Fővárosa projekt sikeressége érdekében dolgozó szervezetekkel. Kiemelt cél egy több éves fenntarthatóságra épülő, a városlakókkal együtt megvalósuló korhű jelmezes fesztivál kivitelezése, melynek aktív előkészítése elkezdődött. A 2010-es évben a törekvés az EKF sikerességét formáló szereplők részére kívánja működtetni a Pécsi Hálózatok Közössége elnevezésű projektjét.”

E projekt első állomása Dunaújváros volt, ahol 2009. október 9-11. között a Dunaújvárosi Vásáron mutatkozott be a Pécs2010off kezdeményezés, s az első bemutató Herpai Zoltán festő- és grafikusművész alkotásait is megtekinthették a látogatók. Herpai a festmények biztosításával segítette a rendezvény sikerességét, s így a helyi kezdeményezések és a kortárs alkotó találkozása is létrejött.

A Pécs2010off szerveződés közreműködők eddigi ténykedései: ReklámPécs Pécs-reklám Hét; Szevasz Pécs! akciósorozat; Lakatposta; Flashmob és gerillakampányok Pécsért; BlogPécs – Pécs blogja.; Pécsi Hálózatok Közössége; Pécsi Szalon; Pannon-Feszt Kulturális Kavalakád (megvalósítás alatt); Mikulásvár.



Lenkey István

Látvány és anyag kettős kötésében

Lenkey István

A jó festői köztudatban az él, hogy aki egy kilométeren belül nem találja meg alkotássá formálendő témáját, az nem is festő.

Oláh János megtalálta, s egyetemes érvényűvé emelte a maga szűkebb világát: Dunaszekcsőt. A falu felett emelkedő dombra épült, erdő melletti háza elé kiállva belátja az egész települést – házaival, templomtornyjaival, szántóival a Duna szalagjág, s baloldalt a bátai útig, és zavartalanul nézheti a végtelen eget, a felhők játékát is. Így aztán érthető, hogy érzelemlágában és témaválasztásában a természet, a táj, a folyó és a közvetlen környezet első helyen áll. Mai kiállításunkon is láthatjuk a *Tanya virágzó almafákkal*, *Alsó út Bába felé*, *Vízben álló fák*, *Belvíz*, *Teleői út*, *Udvarunk télen* című festményeit. Szándéka a múlt emlékeinek megőrzése, ezt mutatja *Szekcsői gémeskút* című alkotása, melynek ihlető modellje a valóságban már nincs meg. Reméljük, hogy a szintén megjelenített *Szekcsői pincesor* még mostanában nem jut ilyen sorsra.

Ami a Szekcsőn járó vendég, idegen számára érdekes látvány, Oláh Jánosnak meghitt, nagy erejű élmény. Ő sem él meg többet, mint mi, csak másképpen éli át, azt látja, amit a többi ember, csak máshogyan.

Nem egyszerűen kinyitja a szemét, körül néz, aztán ábrázolja a látottakat, hanem a látványból megragad színeket és formákat, s ezekből fölépít egy képet. A látvány érzékletességét kell megjelenítenie az anyagon keresztül.

Oláh János olajfestményeire jellemző a síkszerű ábrázolásmód, a határozott, karakteres vonalvezetés, a kontúrok élessége, az erőteljes színhasználat, az expresszivitás és a dekorativitás. Biztos ecsetkezeléssel éri el, hogy ilyen dekoratív művek kerüljenek ki a kezéből. Ez nagy koncentrációt kíván. Tudnia kell: milyen mélyen merítse ecsetét festékes edényébe, egyszerre mennyi festéket emeljen fel, hogyan fektesse, kenje vagy üsse az alapra: a farostlemezre. Képein a színek merész alkalmazása, kontrasztos ereje Gauguin színhasználatára emlékeztet. Tán leggyakrabban látható szín Oláh képein a sárga,



mely fényt ad festményeinek, sugárzásuk lesz tőle. Uralkodó színe még a zöld – többféle árnyalatban. Nemcsak a fák, bokrok ábrázolásához használja ezt a színt, hanem nagyon érdekes például a *Fiú lufival* léggömbjének és a körülötte lévő levegőnek zöldes-sárgás-kékes színösszetétele, színvilága.

Kiállító művésznünk emberábrázolására jellemző, hogy kiket jelenít meg. Észreveszi a nehéz sorsú, a társadalom peremére került személyeket: a *Hazafelé* című kép kocsit húzó öregasszonyát, a vak *Koldust*. Nagy kifejező erővel, expresszivitással ábrázolja őket – felébresztve bennünk a részvétet és a sorsuk miatt érzett indulatokat is. Nagyszerű portrét készít különleges művészeti ágak jellegzetes figuráiról: a *Fafaragóról*, a *Bohócról*, a *Hasbeszélőről*.

Hiszem, hogy aki most végignézi a festményeket, látni és érezni fogja, hogy kiérelt festői gondolkodást tükröző, egységes munkáért méltán nyerte el a Mohácsi Szalon fődíját Oláh János.

További eredményes alkotó éveket kívánva a Művésznök – a kiállítást megnyitom.

(Elhangzott a bolyi Erzsébet Vigadóban 2009. szeptember 11-én)



Czupy György

Simonyi József óbester – 2.

A legvitézesebb huszár

Simonyi József a bárói ranggal együtt kapta a Vitézvári Simonyi nevet is. Katonai pályafutása egyre feljebb ívelt. A súlyos osztrák vereséggel végződő wagrami csatában már mint őrnagy harcolt. Az ütközet 1809. július 5-6-án zajlott, Bécstől alig 19 kilométerre 270 ezer ember és 1036 ágyú részvételével. A csatában több mint negyvenezer ember esett el. A Thaya folyó hídjánál került sor Simonyi hőstetteinek egyikére: 6 ágyúval, egy zászlóalj gyalogsággal, egy század huszárral és utással több órán át hősiessé állta a 30 ezer francia katona támadását. Végül a hidat felgyújtva, a lánkokon át vonult vissza, a franciák számára az átkelést lehetetlenné téve biztosította az osztrák visszavonulást.

A Mária Lujza és Napóleon házasságával megpecsételt osztrák-francia szövetség idején az addig a franciáknak már sok gondot okozó Simonyi előbb „számfeletti állományba” került, majd sokáig Lengyelországban állomásozott tétlenül alakulással.

Napóleon oroszországi kudarca után megfordult a hadi helyzet: a veje ellen forduló Ferenc császár seregében 1813-ban a lipcei csatában ismét ott harcolt a „legvitézesebb huszár” is, újabb hőstettekkel járulva hozzá a győzelemhez. Jókai Mór Simonyiról szóló novellájában ír a lipcei csatában tanúsított hősiességéről.

A Hessen-Hamburg huszárezred a csata során tizennyolcszor rohamozott, s még Simonyi irigyei is elismerték, hogy csodát művelt két nap alatt. A lipcei csata után a huszárezred ezredesévé (óbesterévé) nevezték ki, ahogy a magyar katonák nyelvén formálódott a német oberst szó.

1813-ban megkapta az orosz Szent György rendet „Dohna mezején október 9-én tett különös vitézségének igazságos becsüléséből...”

1814-ben megkapta a Szent Lipót rend parancsnoki keresztjét, a porosz Vaskeresztet, a szász Rutakorona-rendet, a bajor Szent Hubertus rendjelet, a hesseni Lajos rendet, a badeni Zahringeni Oroszlán rendet.

Egyik jeles hőstette közé tartozik, amikor 1814. február 17-én Simonyi ezredével átúsztatott a megáradt rhone folyón, s váratlan támadásának volt köszönhető, hogy a franciák kiürítették Lyont.

A francia háborúk befejezésével Simonyi József élete gyökeresen megváltozott. Vigasza lehetett, hogy katonai érdemeit nemcsak az európai uralkodók, hanem hazája, Magyarország is elismerte azzal, hogy 1815-ben Bihar vármegye táblabírájává nevezték ki, „akinek vitézségét és hadi virtusait még az idegen nemzetek is magasztalják” – írja Tokodi József főjegyző.

1819-ben a galíciai Tarnopolba vezényelték, ahol feleségül vette (1822-ben) Franz von Leiner tábornok leányát, Teréziát. Idősebbik gyermekük, Lajos, honvédtiszt, majd a dualizmus első éveiben földművelésügyi, ipari és kereskedelmi miniszter, a fiatalabb, Katalin lányuk Hertvick Mór tábornok felesége lett.

(folytatjuk)

Jéki László

1942–2009

1942-ben született Pécsen, szinte pontosan azzal egy időben, hogy Robert Oppenheimer irányításával az Egyesült Államok nekilátott a Manhattan-terv megvalósításának. Kamasz volt, amikor a Szovjetunióban fellőtték az első szputnyikot, és megépültek az első ipari célú atomerőművek. Talán ezek az események is közrejátszottak abban, hogy a remekül zongorázó, a természettudományok, a történelem és az irodalom iránt egyaránt érdeklődő, tehetséges fiatalember épp a fizikát választotta hivatásául.

Az ELTE fizikus szakának elvégzése után a KFKI-hoz került, és nagy lelkesedéssel kapcsolódott be a magfizikai kutatásokba. Kandidátusi értekezését a kalifornium-252 neutronspektrumáról írta, olyan témáról, melynek gyakorlati jelentőségén túl pedagógiai haszna sem volt elenyésző. 1975-től a Részecske- és Magfizikai Kutató Intézet tudományos igazgatóhelyetteseként, később a Műszaki és Természettudományos Társulatok Szövetsége (MTESZ) főtitkárhelyetteseként a kutatáson túl a magyar tudomány nemzetközi kapcsolatainak fejlesztésén és a tudományos ismeretterjesztés fellendítésén fáradozott.

Nem csoda, hogy elhalmozták munkával. Kiváló áttekintő és rendszerező képességének, ragyogó emlékezőtehetségének, széles körű szakmai tudásának köszönhetően szinte bármely tudomány-szervezéssel kapcsolatos feladat ellátására ő tűnt a legalkalmasabb jelöltnek. Történelem körökben is nagy feltűnést és elismerést keltett 2001-ben megjelent könyve, melyben sok éves gondos adatgyűjtés és levéltári munka alapján, ritka dokumentumokra támaszkodva megírta a KFKI történetét. Szintén történelmi kvalitásait dicséri Vasasok Vasason – vasbányászat és vaskohászat a középkorban című műve, melyben kimutatta, hogy szülőfaluja, Pécs-Vasas község minden

bizonyítással Árpád-kori vasbányászairól kapta a nevét, és valószínűsítette a régi bányák színhelyét. E helytől nem messze a régészek később középkori vasolvasztó nyomaira bukkantak.

Jéki László türelmes, higgadt, derűt és nyugalmat sugárzó ember volt. Szellemi értelemben mégis a felvilágosodás gyermeke, örökké nyughatatlan, enciklopédista alkat, akit a kíváncsiság hajtott. Az egyiptomi szarkofágoktól Alfonse Mucha plakátjain keresztül a musicalekig szinte minden érdekelt. Könyvtárának állandó bővítésén kívül gyűjtött bélyeget, képeslapot, pénzérmét, röplapot stb. Beutazta a fél világot, mégis minden útjára úgy készült, akár Humboldt egy tudományos expedícióra. Áttanulmányozta az adott térség történetét, zenéjét, irodalmát, konyháját, és igyekezett a lehető legtöbbet belesűríteni a programba. Útközben mindent lefényképezett, s a képeket gondosan rendszerezte, albumokba ragasztotta. Rejtély, hogy mindegyik honnan volt ideje, energiája. Életének utolsó negyedében fokozatosan elhatalmasodó, gyógyíthatatlan betegség kínozza, melyet panasz nélkül, rendkívüli méltósággal viselt.

Csodával határos módon épp ez az utolsó tizenhét év volt Jéki László életének legaktívabb és legeredményesebb periódusa. Kiváló pedagógusi képességeit édesapjától, a vasasi általános iskola tanárától örökölte. Bár a sors úgy hozta, hogy sosem állt egyetemi katedrán, a rádió- és tévécsatornák tudományos ismeretterjesztő műsorainak állandó vendégeként, a Népszabadság és számos más lap külső munkatársaként, a Fizikai Szemle és a Magyar Tudomány szerkesztőjeként, és csaknem 2500 cikk szerzőjeként többet tett a fizika eredményeinek terjesztéséért, mint a legtöbb hivatásos oktató.



A Magyar Televízió Mindentudás Egyeteme című sorozatának egyik legnépszerűbb előadását Jéki László tartotta. Előadásának címevel (Sugárözönben élünk) Öveges József emléke előtt tisztelgett. A mindennapi életből jól ismert jelenségek segítségével tudományának legbonyolultabb felfedezéseit is képes volt üdítően egyszerű, világos mondatokban, mégis szakmailag korrekt módon bemutatni. 2003-ban jelent meg A gyilkos nő és a bab című könyve, melyben konyhai példák kapcsán ismertetett számos fontos fizikai és kémiai törvényszerűséget. Népszerűsítő írásainak legújabb gyűjteménye most áll megjelenés alatt a pécsi Hetedhéthatár Kiadónál. Kiemelkedő ismeretterjesztő tevékenységéért tucatnyi kitüntetést kapott, köztük az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Prométheusz-érmét (1986), a Magyar Nukleáris Társaság Szilárd Leó-díját (1996), a Magyar Újságírók Szövetsége Hevesi Endre-díját (1999), az Akadémiai Újságírói Díjat (2002) és a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét (2005).

A gyerekek és a fiatalok rajongtak érte. Lenyűgözte őket osztatlan figyelmével, diszkrét kedvességével, előítéletektől mentes, okos érveivel. Mindvégig hitt a tiszta ész erejében és a természettudományos módszerek hatékonyságában. Akkor is, amikor a természet erői már nem voltak kegyesek hozzá.

PACH JÁNOS

a matematikai tudományok doktora
MTA Rényi Intézet

* * *

Megjelent a Magyar Tudomány 2009/6. számában, a 757-758. oldalon. A Magyar Tudomány kiadója az AKAPRINT Kft.



Jéki László kötetei megrendelhetők a kiadónál 2500 forintos áron

(Héthatár Bt. Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24. 7761,

e-mail: hethatar@t-online.hu),

illetve megvásárolhatók az Alexandra boltokban



Rónaky Edit

Engedjétek hozzám jönni a szavait! Rónai Béla emlékére

(Magyarlad, 1923. április 23. – Szöny, 2009. szeptember 11.)



Rónaky Edit

*Mit hagyok itt, nem is tudom már,
messzebb-messzebb visz minden óra,
fekete-zöld babérfák terhe
esőzik a bús távozóra:
én kifelé megyek...”*

Ady Endre

Körülvesz minket a napsütötte ősz, de Rónai Béla már nem látja a fák színpompáját. Jön a postás, ám nem Béla bácsi gyöngybetűkkel írt levelét hozza, hanem a gyászjelentést haláláról, temetéséről. Emlékké lesz szálfatermete, mosolygó kék szeme, ironizáló humora, szabatos beszéde.

Mennyire szerettük e *Magyarul-magyarán* rovatban megjelent írásait, melyekkel segítette mindennapi nyelvhasználatunk közérthetővé és igényessé tételét, fejlesztette anyanyelvi műveltségünket, beszédkultúránkat! Cikkei elmélyült elméleti tudásából és megfigyeléseinek gazdag példatárából születtek.

Életem egyik nagy ajándékának vallom, hogy tanítványa lehettem. Nem is tudom, mi hatott rám jobban: egyenes jelleme, tartása, életbölcssége vagy felkészültségének, tudásának sokrétűsége, alaposága. A nyelvészet és a néprajz tudósa volt. *Zselici nyelvatlasza* kiváló nyelvföldrajzi munka. Néprajzi és nyelvjárási tudományos diákköréből több kutató, főiskolai oktató került ki. Rónai tanár úr részt vett az ormánsági nyelvjárás sajátosságainak, a baranyai népmondáknak és a bányászmagyarok gyűjtésében is.

Társ szerzője volt *A földalatti birodalom*, *A furfangos bányászlegény* és *A Rejtett kincsek nyomában* köteteknek s a *Népművészet* című névódíjas főiskolai tankönyvnek. Magyar-német-történelem szakos tanárként, a Pécsi Pedagógiai, majd Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvi Tanszékének docensként, tanárként, tanítóképző főiskolai tanszékvezetőként Szekszárdon, majd ismét Pécsen egyetemi

docensként, kandidátusként tanítók, tanárok megszámlálhatatlan sorát indította útnak. A Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskolán is tanított retorikát, beszédművelést. Tanóráin, stílustani gyakorlatain, országjárásokon, gyűjtő munkánk során mindig egész személyiségével hatott ránk. Ismerte az anyanyelv használatának és a nyelvtanításnak minden részletét az iskolarendszer teljes vertikumában. Társ szerzője volt az *Anyanyelvünk*, *A leíró magyar nyelvtan alapjai*, a kétkötetes *Anyanyelvi műveltség és beszédkultúra* s a *Nyelvművelés és beszédkultúra* című kiváló főiskolai tankönyveknek. Írt korszerű középiskolai tankönyvet is *Édes anyanyelvünk* címmel. Több hazai és nemzetközi nyelvészkonferencián tartott előadást, tudományos publikációi is jelentősek. Rendszeresen vállalt szolgálatot a határon túli területeken (Pozsonyban, Nyitrán, Kassán; Újvidéken és hosszabb ideig Mariborban). Hivatalos munkáján túl nagy lelkesedéssel vett részt a nyelvi ismeretterjesztésben: előadásokkal a Magyar Nyelv Hetének rendezvényein, tanári továbbképzéseken; bírálatokkal anyanyelvi, retorikai versenyeken; speciális műsorokkal a pécsi és az újvidéki rádióban; nyelvi rovatokkal a horvátországi Magyar Képes Újság, a szlovéniai Népújság, a Dunántúli Napló hasábjain. Rövid ismeretterjesztő írásaiból négy terjedelmes kötet is megjelent (Szombathely – 1995., 1997., Pécs – 2000., 2003.) Illyés Gyula *Koszorú* című versének befejező két szavát választva címül: *Fölnevelő édesanyám*.

2005 augusztusától folyamatosan írta lapunk olvasói számára „kis magyar nyelv-



40 éves főiskolai találkozó – Pécs, 1996.

művelő”-it. A rovat címét azzal magyarázta, hogy a *magyarul* azt jelenti: magyar nyelven, a *magyarán* pedig, hogy: magyar módra. Baranyi Ferenc *Fohász* című versének soraival megvilágítva: *Ne csak magyarul, / de magyarul / is engedj szólni, Uram, / azaz egyenesen, / mint a kaszasuhanás. / ... Magyarul úgy / sutogjak és kiáltsak, / hogy mindig magyarul.* Ő maga ezt az etikus magatartást és beszédmódot példázta egész életében. Pedig nagyon küzdelmes volt az életútja. Sokat megtudhatunk erről 1995-ben megjelent *Mint cseppben a tenger* című regényéből és szeretett professzoráról 2001-ben kiadott – *Bálint Sándorra emlékezem* című – könyvéből.

Itt vannak asztalomon Béla bácsi könyvei, levelei. Lapozgatom, újra meg újra elolvasom őket. Megjelenik előttem utolsó találkozásunkkor, betegágyánál látott szenvedő arca. Mégis bízom abban, hogy sem ez a kép, sem a dunaföldvári sírbolt nem fedheti el véglegesen azt a nyílt tekintetű mosolygó arcot, ami tanóráin évekig biztatást, erőt adott.

Lapunk Béla bácsi írásaival volt teljes. De hiszem, hogy az Ő köztünk maradó szellemisége, hatása ezután is segít minket magyarul-magyarán írni és élni.

Rónai Béla

Magyarul – magyarán

Állandóság a változásban

A magyar helyesírás szabályainak (MHSz) változását, vagyis a legújabb kiadás előkészítését általában hosszabb időszak (30 év) előzi meg. Így történt ez a legutóbbinak, a tizenegyediknek a megjelenése előtt is. Az MTA Helyesírási Bizottsága figyelembe vette az írással hivatásosan foglalkozó szakmai testületek (nyomdászok, pedagógusok, költők stb.) javaslatait. A 12. kiadás előkészítése éppen napjainkban folyik. Nemzedékem élő tagjai

még emlékezhetnek arra a viharra, amely a zsiros kenyér, vajas kenyér (külön vagy egybe) írásmódja miatt okkal vagy ok nélkül kitört. A megrovást visszautasítók legfőbb érve az volt, hogy a helyesírás olyan ágas-bogas, amelyben minden konkrét esetre nem lehet szabályt alkotni. Más, hasonlóan bonyolult emberi alkotásokról el lehet mondani, hogy soha se lehet tökéletes, vagyis több vagy kevesebb „joghézag” van bennük. Az állam törvényeinek

szövegezésével kapcsolatban az idézőjelbe tett kifejezés szinte divatszóvá vált. A magyar helyesírásban eddig számon tartottakat egy következetlenséggel egészítem ki.

A Kárpát-medence földrajzi név (napjainkban vált a szlovák politikusok szerint a „gyűlöletbeszéd” részévé)... (*Rónai Bélának a novemberi Hetedhéthatárba szánt írását a következő számunkban közöljük teljes egészében*)



Rónai Béla

Rónaky Edit

A művészet megszállottai

– Ötéves a HegyiBeszédesek Baráti Társasága –



Rónaky Edit

„Az embernek, mert célja nagy,
Hát kell a másik ember.
Csak szépen, összefogva hat:
Sok víz hajtja a malmokat,
Sok cseppből áll a tenger.”
Friedrich Schiller

A mohácsi szőlőhegy tetején Gabona Heirich Miklós tanyája a HegyiBeszédesek Baráti Társaságának találkozóhelye. Lelátni onnan a fehér falú Szent Jakab kápolnára, s távolabbra: a Duna kéklő szalagjára is.

Az égen játékos felhők, a közelben rozsdafarkú madarak fészke. A tanya bejáratánál nemzetiszín lobogó és a Társaság emblémás zászlója. Az összetolt asztalok megterítve várják a városból, a Szigetről s Dunaszekesőről a busszal, komppal, biciklivel, autóval, gyalogosan-baktatva érkező nőket, férfiakat: e művészetkedvelő kis csapat tagjait.

A környék hasonló érdeklődésű lakóiból verbuválódott alkalmi asztaltársaságból öt évvel ezelőtt – 2004. szeptember 19-én – hozott létre – pecsétes alapító levéllel – összetartozó közösséget a Gömörből ideszármazott, de már a mohácsi talajba is egyre inkább begyökerező dr. Lenkey István, akinek házában már 2002 óta rendszeresen összejöttek a művészet megszállottai: alkotók – grafikusok, festők, fafaragók, versírók. Az alapító iromány izgalmakkal teli közös megfogalmazása, esztétikus kivitelezése, a finom vonalú embléma készítése és az ezzel ellátott kitűzők, pólók büszke viselése az együvé tartozáson túl a „homo ludens”-nek azt a játékoságát is mutatja, melynek már a „névadásban” szerepe volt: ha a Hegyen beszélgetünk, legyen a nevünk Hegyi-Beszédesek Baráti Társasága. Annak, hogy a gyermekorból s az ifjú évekből átmentett ilyenfajta jókedv, derű, humor alapvető jellemzője társulatunknak és összejöveteleinknek, legfőbb oka tán, hogy alapító tagjaink többsége gyerekkori játszópajtás, iskolatárs, barát, akiket temérdek együtt átélt játék, diákcsinny, dunai fürdés, horgászás, kaland, „ökörködés” emléke köt össze, akik egy húron pendültek már pendelyes korukban is. Minden szóba kerülő tanár, utca, szórakozóhely neve azonos érzéseket fa-

kaszt föl bennük. Többször felelevenített élményeiket már mi – messzebbről közéljük kerültk – is sajátunknak érezzük. Meg aztán a kötetlen beszélgetések során mindannyiunk múltbeli emlékei előjönnek: nagyszüleink, szüleink mes-



tersége, családi ünnepek, szokások, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, anekdoták sora. S hírt adunk egymásnak, de nem politikáról, sem futó eseményekről, pletykákról, inkább világunk fontos dolgairól: madarokról, virágokról, a Dunáról – és elmaradhatatlan témánkról: a művészetről. Ez utóbbiról vallott nézeteink, gondolataink megvitatása adja együttléteink fényét. Itt tudjuk meg azt is, kinek milyen emlék s vágy, öröm, fájdalom moccan a lelkében.

Várjuk ezeket az alkalmakat. Bográcsos ételeket főzünk: halászlét, gulyást, pörköltet, káposztát, slambucot; sokac babot cserépfazékban; húst sütünk rostton, szalonnat nyárson, krumplit hamuban. Születésnapokra tortát díszítünk, gyertyát gyújtunk, jóféle hegyi borokkal koccintunk. Személyre szóló ajándékokkal – főleg alkotással – lepjük meg egymást.

Kálmán csaknem mindig verset ír az ünnepeltek köszöntésére. Ezeket szerkesztettük most egybe a Társaság 5. évfordulójára *Köszöntő* című füzetünkben. Örömmel olvassuk újra sorait: ... *van-nak társak, / igazi hű barátok, / kikkel néha / közös a falat, / és mindig közös / a Gondolat; akiket nem csábít / se pénz, se cím, / se rang, se hatalom; mert náluk az Érték / a mérték; s a Társaság / törvénye: szeretet, / megértés.* Ír megpróbáltatásainkról, gondjainkról, egyéni életünk keserűségeiről, be nem hegedt sebekről, de vigasztal az újrakezdés lehetőségével s a mosoly erejével: *mert a*

mosoly / minden világi görbeséget / ki-egyenesít. Párás szemmel, meghatódva hallgatjuk a személyünk számára született sorokat. Guszti barátunk ilyenkor – szinte észrevétlenül – boszorkányos gyorsasággal előkapja tollát, és papírra kanyarítja néha mosolygó, de inkább elkomolyodó ábrázatunkat. Nem tipikus karikatúrák ezek a portrék, de ha nem is torzítja arcunkat jellemző vonásaink túlhangsúlyozásával az irrealitásig, azért a reális ábrázolástól kicsit elmozdítja finom humorával, iróniájával.

Közösen alkotott – csaszтусkaszterű – dicsőítő zengeményeket is dalolunk az ünnepelt tiszteletére – a HegyiBeszédesek Állandó Kórusaként. Az eltelt évek során kitüntetésekkel ismertük el egy-egy tag nagyszerű tevékenységét. Így van Aranyecset-, Aranytoll-, Aranyvéső-, Aranypaletta-, Varázsceruza-, Karika-túra-díjas művészünk, Babérkoszorús vezetőnk, Zászlórendet kapott tanyagazdánk, Arany iránytűvel, Csuda csupor-, Csupa-szív-jóság-, Fészekrakó- és Meseautó-díjjal kitüntetett, Torták varázslója, Kiváló ápoló címmel elismert tagunk. Mindegyik díj átadásakor komoly, részletes laudáció hangzott el, és díszes oklevéllel együtt a díj kézbe vehető, tárgyiasult formáját is megkapta a kitüntetett. Mindezeket a szeretetet, az ötletesség, kreativitás, humorérzék szüli, felszabadult, jóízű nevetés kíséri. Mindenki ad, hozzátesz valamit.

Vezetőnk, István tud lelkesedni és lelkesíteni. Így arra is van kedvünk-energiánk, hogy együtt járjunk tárlatokra, könyvbemutatókra, irodalmi estekre, hangversenyekre. Vállaljuk egymás kiállításainak megnyitását, verseinek értékelését, az alkotással széles körű megismertetését publikációkkal – folyóiratokban és önálló füzetekben. A hétköznapi élet gondjaiban is segítjük egymást.

S fönn a Hegyen egy-egy vidám összejövettel végén csend és nyugalom, mintha megállt volna az idő. Alkonyodik. Elköszönünk tanyagazdánktól. Indulunk hazafelé. Bensőnkben úgy érezzük: megnevesültünk, jobbak lettünk. Talpunk alatt ropog a köves, kavicsos út. Tücsökzene, levendulaillat búcsúztat.

Csoda-e, ha visszakíváncozunk?

Dr. Vargha Dezső – Szolzszenyicin halála ürügyén

Fejezetek a Gulag történetéből

9. rész: A táborrendszer adatai, működése



Dr. Vargha Dezső

Szám adatok az odahurcoltakról

1929: 1 178 000 ítélet született rendőrségi ügyekben, 56 000 főt ítéltek el a GPU „felügyeletével” – útjuk a munkatáborokba vezetett.

1930: Év közben 140 000 elítélt dolgozott a GPU felügyelte munkatáborokban, de mivel csak a balti–fehér-tengeri csatorna építése 250 000 főt kívánt, a börtönökbe vetett foglyok tízezreiből kikerült az „utánpótlás”. A GPU 208 ezer embert ítéltetett el.

1931: A rendőrségi ügyekben elítéltek száma 1 238 000 fő volt.

1932: Az év elején 300 000 rab dolgozott a munkatáborokban, a halálozási arányszám 10% volt.

1934: Júliusban szervezték át a GPU-t NKVD-vé. A GULAG 718 büntető telepén 212 000 rabot dolgoztattak.

1935: 965 000 volt a GULAG-on dolgoztatottak száma, a munkatáboroknak nevezett egységekbe 725 000, a munkatelepekbe 240 000 embert zártak.

1937: Ebben az évben 700 000-rel nőtt a GULAG-on őrzöttek száma.

1940: 1 670 000 foglyot tartottak számon az 53 „javító” munkatáborban, 425 „javító” munkatelepen.

1941: A foglyok száma 1 930 000 főre növekedett, és 200 000 ítéletre váró bebörtönözöttet tartottak még nyilván.

Rettegett helyszínek

Bamlag: A Bajkál-Amúr Vasútvonal (Bajkalo-Amurszkaja Magisztrál, BAM) országos jelentőségű, a transz-szibériai vasútvonallal együtt haladó vállalkozást rabokkal építették. 1935

elején 150 000-en robotoltak itt az első szakaszon, 30 „munkahadosztályt” alkotván. 1939-re ez lett a legnagyobb koncentrációs tábor-együttes a Szovjetunióban, 260 000 fogollyal.

Dmitlag: Az oda zsúfolt 196 000 „táborlakóval” szigorú rendben előbb a balti–fehér-tengeri csatorna befejezését, majd 1933 után a Moszkva-Volga csatorna építését végeztették el.

Kotlasz: Az ott őrzött rabok építették meg az „Északkeleti út”-nak nevezett közlekedési útvonalat Uszty-Ilimszk, Uhta, Pecsora, Vorkuta felé.

Norilszk: A sarkkörön túli koncentrációs tábor 1935 júniusától működött, nikkeltermelő kombinátot építvén a foglyokkal. Itt még az 1950-es évek elején (!) is 70 000 rabot dolgoztattak!

Szevvoszlag: 1932-ben nyitották meg ezt az északkeleti tábor-együttest, amely Dalsztrój aranybányái számára dolgoztatott. Dalsztrójt bízták meg a kiviteli arany mennyiség kitermelésével, amelyből megvásárolhatták az iparosításhoz szükséges berendezéseket a nyugati országokból. Mivel különösen zord körülmények között feküdtek ezek az aranylelőhelyek, és csak a tenger felől lehetett azokat megközelíteni, később az egész GULAG jelképe lett a Kolima folyó melletti terület. Magadan volt a „főutcája”, maguk a foglyok építették, amely a táborokat kötötte össze. A Kolima-vidék aranytermelését 1932-től 1939-ig 276 kilóról 48 tonnára (!) emelték az ide száműzöttek. Számuk 1939-re 138 000-re emelkedett.

Szolovki-szigetek: Az ottani fegyintézet-együttes 45 000 fős favágó táboraihoz a karélieiak, a Fehér-tengeriek, a Vologda környékiek tartoztak.

Sztyeplag: A Kazahsztánban, Karaganda vidékén létesített „mezőgazdasági táborokban” lévő 30 000 fogoly a puszták hasznosításának „szocialista módszereivel” kísérletezett.

Szvirilag: Tűzifával látta el a 43 000 fogoly Leningrádot és környékét.

Tyemnyikov: Moszkva és környéke faellátását biztosította a 35 000 rab.

Uhtpecslag: A Távól-Keleten lévő, 51 ezer fős táborokban útépitéseken, szénbányákban, olajmezőkön robotoltak. Innen Észak-Ural, illetve a szolikamszki, bereznyiki vegyiművek felé, valamint délkeleti irányban a nyugat-szibériai munkatáborok 63 000 rabja a Kuzbasszugolban működő nagy szénkombinátban dolgozott.

Ez csak néhány epizód a sztálini „Intézményes Halálgár” éveiből, pedig akkor még nem is beszéltünk arról a sok ezer elpusztultról, aki sohasem érkezett meg oda...

És akkor jött Berija...

A táborok munkáját összehangolni hivatott központi igazgatóságok gazdasági alapon szerveződtek. Vízierőmű-építési, Vasútépítési, Híd- és Útépitési Igazgatóság működött többek között. A GULAG-nak nevezett táborrendszer foglyainak száma az 1930-as évek közepétől kétszeresére nőtt. 1937-ben 700 ezerrel nőtt a számuk. Munkájukat addig az ésszerűtlenség, összehangolatlanság jellemezte, termelési értékük csökkent. Az új belügyi népbiztos, a hírhedté vált Lavrentij Berija 1938-tól tett erélyes intézkedéseket a helyzet „javítására”...

**Könyvelés – könyvvizsgálat – adótanácsadás – EU-s projektek auditálása
– igazságügyi könyvszakértés**

Turza Könyvelő és Könyvvizsgáló Kft.

Telefon: 30/216-3196 – E-mail: turza.agi@gmail.com

Iroda címe: 7633 Pécs, Esztergár L. u. 9/c

Bányai Tamás (Winston-Salem, Észak-Karolina)



Jegyzetek – 25.

Johnny Depp a kapitány

Azt hiszem nem vagyok egyedül, aki hitetlenkedve hallgatja az újabb és újabb kalóztámadásokról érkező híreket. Ugye, nemrég éppen Európa partjainál is...

Hogyan lehetséges ez? Miért kell békés matrózoknak tengeri rablóktól rettegniük, amikor az ember joggal hihetné, a kalózok kora évtizedekkel ezelőtt leáldozott. A felgyorsult kommunikáció, a modern haditechnika révén ugyanis egy pillanat műve, egy rádiójelentés mindössze és máris úton van a segítség. Gondolná a kétkedő, hogy nincs olyan kalózhajó, amelyik képes lenne versenyre kelni, hatékonyan tudna szembeszállni a mai haditengerészetek jól felfegyverzett gyorsnaszádjával, a bevethető repülőgépekről már nem is beszélve.

És mégis, hétről hétre egyre több, ráadásul sikeres kalóztámadásról hallani. A legtöbb ilyen aljas módon kitervelt attak Szomália partjainál éri a kereskedelmi hajókat, és úgy tetszik, hogy a vadászgépekkel, helikopterekkel támogatott hadiflották nem sokra mennek az agyafúrt martalócokkal szemben. Egyszerűen hihetetlen.

Hál' Istennek Szomália is megunta, hogy rossz híre terjedjen a világban, s az ország kormánya cselekvésre szánta magát. Első lépésként Farah Ahmed Omart kinevezték a szomáliai haditengerészet élére. Tőle várják, hogy egyszer s mindenkorra véget vessen a tengeri rablásoknak. Omar munkáját ugyan megnehezíti, hogy Szomáliának egyetlen hajója, de még egy kivénhedt tengerésze sincs. Sőt, maga Omar úr – saját bevallása szerint – is régen, huszonhárom évvel ezelőtt látott utoljára tengert. Ennek ellenére meglehetősen optimizmussal nyilatkozott az őt faggató újságíróknak, miután kinevezésekor határozottan kijelentette: véget vetünk a kalózkodásnak.

Maga a jóisten sem tudja, mire alapozta Omar úr ezt az önérzetes közleményét. Másra sem tudok gondolni, minthogy a szomáliai kormány titkos paktumot kötött Svájcjal helvét hadihajók bérlésére. Ezekhez valószínűleg a Shakespeare által megálmódott cseh tengeren edződött osztrák matrózok adják majd a legénységet.

Mi több, titkos forrásokból még azt is tudom, hogy velünk, magyarokkal is tárgyaltak az esetleges segítségnyújtásról, ám ezek a tárgyalások a magyar fél kifogásai miatt zsákutcába jutottak. Kibúvóként azzal a hivatkozással, hogy a magyar flotta legnagyobb része jelenleg afgán vizeken hajózik, arra a pár matrózra meg, akik utánpótlásként idehaza maradtak, a margitszigeti átkelőhajók tartanak igényt. Mindamelllett politikusaink nem zárkóztak el teljesen az esetleges segítségnyújtás elől. Ígéretük szerint a jövőben erre számíthat is Szomália.

Egyedül Omar úr tudja, hogy ezen ígéretnek valóra váltásának előfeltétele a Sziget Fesztivál elkerülhetetlen csődje. Amint ez bekövetkezik, ismét hajógyár települ a szigetre, s megkezdődhet a Szomáliának felajánlott hadihajók gyártása. Farah Ahmed Omar nyilván erre alapozta optimizmusát. Arról egyelőre mélyen hallgatott, hogy a zászlóshajó kapitányának a Karib-tengeren nagy gyakorlatot szerző Johnny Deppet szemelte ki. Igaz ugyan, hogy erre a szerződés kötésre is várni kell, a híres színészt egyelőre még lefoglalják a felvállalt filmforgatások, de mire elkészül az első magyar csatahajó, ő is mentesülni fog kötelezettségei alól.

Akkor aztán jaj lesz a kalózkodásnak.

Geresd szülötte

Koffán Károly kiállításai

Geresdlakon éppen 100 évvel ezelőtt született Koffán Károly (Geresd, 1909. X. 17. – Bp., 1985. XI. 9.) festő, grafikus, bábművész, ornitológus és fotóművész, polihisztor. A Magyar Képzőművészeti Főiskola tanára, érdemes művész (1981). Igazi ezermester volt, aki minden tárgyban felfedezte a csak neki szóló üzenetet. Puritán, szigorú, igényes és meglehetősen magának való művészember. Pogány Ödön Gábor szerint „elmélyülten gondolkodó elme, éles szemű megfigyelő, hangulatokra érzékeny kedély, lélektani rejtélyekkel vesződő intellektus”.

A magyar képzőművészet jelentős alakjának tiszteletére korabeli dokumentumokból életmű-kiállítás és válogatás látható híres emberekről készült portréiból, madárfotóiból, valamint „Kezek” című grafikai anyagából. Mindhárom kiállítás 2009. november 30-ig



Czobel Béla



Koffán Károly – Chochol Károly felvétele

tekinthető meg, naponta 8-16 óra között, előzetes bejelentkezés alapján a 69/349-101-es és a 06-30/90-288-98-as telefonszámokon. A kiállítás különlegesség, az eredeti munkák erre a centenáriumi alkalomra a Magyar Nemzeti Galériából és a Magyar Fotográfiai Múzeum kecskeméti gyűjteményéből lettek kölcsön kérve.

Az újonnan felújított régi magtárból lett Koffán Galéria avatója 2009. október 17-én volt Geresdlakon. (Geresd szülöttéről egy későbbi számban írunk bővebben.)



A Koffán Galéria udvara

Trebbin Ágost

A Schönbrunnban jártam...



A sors kegyéből, de leginkább unokabátyám jóvoltából májusban három csodálatos napot tölthettem Bécsben. Mint valami színes, megvalósult álomként ott laktam a Mariahilfer Strasse szomszédságában, egy kellemes, modern szállodában.

Többször vettem részt bécsi autóbuszos társasutazáson, még a „Gorenje korszakban”. Ilyenkor leginkább valamelyik Shopping City-ben kötöttem ki, és csak messziről vágyakoztam a császárváros rengeteg látnivalója után.

Mostani utazásom előtt ismerőseimtől érdeklődtem, hogy a rendelkezésre álló rövid három nap alatt mit kell Bécsben feltétlenül megnézni? „Ha nem láttad a schönbrunni mesepalotát, akkor semmit sem láttál Bécsből” – volt a sommás és egybehangzó válasz. „Azután vigyél magaddal egy zsák eurót is.” – hangzott el az óvatos jó tanács.

Természetesen több útikönyvet is beszereztem, hogy felkészüljek a nagyszerű élményre.



Hipp-hopp eltelt az idő, és máris ott álltam a sziporkázó, napsugaras tavaszi fényözönben a Schönbrunn palota előtt. És már csak a szürkeállományom távoli dimenziójából hangzott fel az agg császár magabiztos állásfoglalása: „Mindent megfontoltam, mindent meggondoltam...” Oh, igen. I. Ferenc József, Magyarország apostoli királya, Ausztria császára Schönbrunnban született, élt és hajtotta örök álomra fejét.

Szerencsére nekem nem kellett történelmi kérdésekben nyilatkoznom, így azután nyugodtan gyönyörködhettem az elem tároló idilli képben.

A hatalmas parkolóban buszmonstrumok ontották a turisták áradatát. Beljebb, a virágzó vadgesztenyefák árnyékában, idős asszonyok és urak üldögéltek a padokon, érdekes bécsi pletykákba merülve. Hangos csattogással fiákeresek jöttek-mentek, a bakon „echte” bécsi fiákeresek, mögöttük az ülésekbe süppedve jómódú kirán-

dulók. – Bizony a bécsi fiáker nem szegény turisták részére találták ki.

Mielőtt belépünk a hatalmas gondozott parkba és a „mesekastélyba”, lapozzunk a Schönbrunn történetébe.

A monda szerint e csalitos, erdős területen szívesen vadásztak a mindenkori Habsburg uralkodók. 1612-ben éppen Habsburg Mátyás (1557–1619) volt az „ügyeletes vadász”. A nagy testgyakorlásban igen elfáradt a derék császár, és már csak egy vágya volt, hogy lepihenhessen egy szép árnyas helyen. Ahogy ez lenni szokott, mikor az ember nagyon ráér, eszébe jutott, hogy szomjas is. Egy éppen arra kószáló tündér meghallotta a császár sóhajtozását, és nyomban teljesítette kívánságát. És íme csodák-csodája, a császár fülét egyszer csak csermelycsobogás ütötte meg. Rövid keresés után rábukkant az életadó vízre. Nagyon ivott, és emígyen szólott: „Welch’ schöner Brunn.”, azaz „Be szép kis kút!”

Ezt követően nagy kultusza támadt a helynek. I. Lipót (1640–1705) a birtokot fiának szánta. Merész álmaiban úgy gondolta, hogy egy új Versailles-t fog létrehozni. A kastély nem készült el, mert a pénz elfogyott. 1724-ben VI. Károly császár (1685–1740) lett az új gazda.

Schönbrunn igazi fénykorát Mária Terézia (1717–1780) uralkodása alatt élte meg. A megépült fényes kastély, a Neptun kúttal és a Gloriettel ékesített hatalmas park ámulatba ejtette korának európai uralkodóit. Nem csoda, hogy Schönbrunn hamarosan a bécsi udvari élet központjává vált. A császárnő férje, Lotaringiai Ferenc (1708–1765) egy reprezentatív kert kialakításán fáradozott, amelyhez megépítette a világ első állatkertjét. A 19. században I. Ferenc József (1830–1916) uralkodása alatt változott valamit Schönbrunn. Itt élte helyenként igen szomorú napjait Sissi, a magyarok által is tisztelt Erzsébet királynő.

Azután a Habsburgok is végső búcsút vettek a Schönbrunnról, de emléküket a palota és a szépen gondozott park még sokáig őrizni fogja.

A kastély barokk stílusú, 1441 szobája van, jelenleg ebből 45 látogatható.

Manapság Schönbrunn a világ minden részéből ide sereglő turistaáradat keresi fel. A belépőjegyek sok-sok euróba kerülnek, de ez nem veszi kedvét a látnivalókra áhító sok kíváncsi embernek.

Végezetül intsünk búcsút a gyönyörű Schönbrunnak. Remélem, hogy még lesz alkalmam egy újabb találkozásra.

Az aradi vértanúk emlékének ápolásáért

Pécs abban a szerencsés helyzetben van, hogy a rólu elnevezett úton mind a 13 aradi mártír szobra megtalálható, és minden év október hatodikán városi ünnepség keretében emlékeznek meg róluk. Az 1983-ban alapított Pécsi Városszépítő és Városvédő Egyesület több éve követett elve az, hogy ne csak ezen a napon emlékezzünk meg róluk. Ennek érdekében épp a legfogékonyabb korosztályt, az általános iskolásokat vonták be, ezáltal fejlesztve, ébren tartva történelmünk nagyjai iránt tanúsított érdeklődésüket, emlékü ápolását. Tanulmányaik során az 1848/49-es forradalom és szabadságharc eseményeiről, nagy alakjairól sokat tanulnak, de emberileg is közelebb hozza hozzájuk hőseiket az, ha életüket tanulmányozva maguk jelölik ki azt a napot (születési idő, nevezetes haditettek, csaták napja...), amelyen ők tisztelegnek emlékü előtt.

Az egyesület vezetősége levelet írt minden pécsi iskola igazgatójának, hogy vállaljanak „védnökséget” egy általuk kiválasztott aradi vértanú emlékének ápolásáért, szobra megkoszorúzásáért. Mondanunk sem kell, minden vértanúra „jutott” egy iskola, és ez a gyakorlat – noha az iskolák vezetői időközben több helyen változtak, strukturális szervezeti átalakítás is történt a városban – azóta sem változott. Hála a mindig segítőkész tanároknak, és a lelkes diákoknak, minden évben kiegészíti az október 6. központi városi és a helyi iskolai ünnepségeket egy-egy iskola részéről az év különböző időpontjain való főhajtás, amely egy-egy mártír életének fontos eseményekor történik. A Városközponti Iskolák Mátyás király utcai Tagiskolája például április 24-én emlékezik a szobránál, mivel 1849-ben e napon foglalta el a később tragikus események színterévé váló objektumot.

TÖRTELY ZSUZSA





Motesiky Árpád (Felvidék – Verebély)

Nem félünk a szobroktól

Ady Endre képzőművészeti írásai, különösen a „faragott képekről”, szobrokról szóló írások figyelemkeltőek, akár a huszonegyedik században is íródhattak volna. Ady ugyanis nem gyárt elméleteket, hanem eltűnődik azokon a jelenségeken, amik a képzőművészetben érdeklik, talán ennél fogva eredetiek írásai, nem ütköznek az ízléssel, kultúrával és civilizációval.

A „Tekercses szobrok” című írásában némi iróniával megjegyzi, hogy rossz szobrok vannak szerte a világban, „ha nem is olyan rosszak, mint Budapesten”. Ámde sehol annyi „tekercses szobor”, mint a magyar fővárosban nincsen sehol. Arany János a Nemzeti Múzeum előtt papírlapot tart kezében, de egész kötetet, tekercset kapott Eötvös, Széchenyi, Petőfi, Bethlen, József nádor és Pálffy is, hirdetővén ragaszkodásukat a papíroshoz, s kulturális voltunkhoz...



A Kossuth szobráról és a Szabadságharc szobráról írott jegyzete is figyelemkeltő. Azt írja Ady, hogy „talán most már rossz utakon járó óvatosság sincs, mely félne a két szobortól”. Hangsúlyozza, hogy Kossuth szobrától és a szabadság-

harc szobrától... Nomármost, Ady írásától eltelt (1905) száznegy esztendő és bekövetkezett, hogy vannak, akik félnek a szobroktól, konkrétan a Révkomáromban felállított Szent István szobortól.

Szlovákia kormányának elnöke már jóval a szoboravatás előtt kijelentette, hogy neki nem Szent István az első királya, hanem Svatopluk. Így hát nem kapott meghívást az augusztus 21-re tervezett szoboravatásra. Nem küldtek meghívót a köztársaság elnökének, Gasparovic úrnak sem. Neki viszont azért, mert az év elején visszadobta – a Szlovák Nemzeti Párt kérésére – a tankönyvekről szóló törvényt, amely a tankönyvekben, pontosabban a magyar iskolák honismereti könyveiben a földrajzi nevek írását (magyarul is) hagyta volna jóvá. Ugyancsak elégedetlenséget okozott a magyarok körében a sokat emlegetett diszkrimináns nyelvtörvény jóváhagyásával, aláírásával. Mondom a köztársasági elnök jelenléte Szent István szobrának avatásánál, csak szégyent hozott volna, mert a jelenlévők biztosan „kipfujolták” volna, mint ahogyan azt tették szeptember 2-án Nagymenyeren a tanévnyitón a magyar iskolában. Sőt ott a szülők hátat fordítottak az elnök beszéde alatt, s így fejezték ki a nemtetszésüket személye ellen, vagyis a politikai magatartása ellen...

Node, kanyarodjunk vissza időben egy másik szobor avatásához, amelyet a királylehotai szobrász, Stróbl Alajos alkotott. Nekem Stróbl Alajos a legkedvencebb szobrászom, festőm pedig Szinyei Merse Pál. Nemcsak azért, mert mindketten felvidékiek és természetrajongó vadászok voltak, hanem elsősorban és mindenekelőtt azért, mert remek s maradandó alkotásokat hagytak az utókor számára. Stróbl a szobron tíz évig dolgozott, majd 1906-ban avatták fel Budán, a Halászbástya közelében, ahol mind a mai napig áll...

Ámde nézzük, mit ír erről Ady: „Hát álljon a szent király szobra s áll is már. De ez a szobor is újra a nagypipájú nem-

zet szobra. Ugyanazé, mely temérdek millióért épített országházat magának. Országház, honnan két tucat katona kiverte a nemzet képviselőit tizenöt perc alatt. Nekünk telik bőven minden külsőségre. Százezer krajczárunk nincs egy tanító évi fizetésére. A harmadik egyetem még mindig nem létező egyetem. Iszonyúan nagy az analfabéták száma. Egész szellemi életünk koldusnál koldusabb. De sok százezer forintunk van szoborra. Fő-



A szobor készítője: Győrfi Lajos

képpen szentek és politikusok szobrára. Mert Jókaiéra, aki sem szent, sem politikus nem volt, nincs.”

Ezeket írta Ady, hát ilyen volt Ady. Megnyugtatóul annyit, hogy Jókainak van(nak) szobra(i) Komáromban (Komárom) is. Bezárólag még annyit, hogy a budai szoboravatón jelen volt a császár, Ferenc Jóska is. A komáromi szoboravatóra meghívást kapott Sólyom László, Magyarország elnöke. Őt azonban nem kívánatos személynek tartották Szlovákiában és a komáromi hídon útját állták a hatalom emberei. Ezt a szégyengombócot nem fogjuk tudni lenyelni egyhamar, vagy talán soha.

Megjelentek őszi, téli, tavaszi katalógusaink a DER TOUR – MEIER'S – ADAC-tól!

Keresse a Terra Reisen síkatalógusát!

Már foglalhatók szilveszteri útjaink bel és külföldre! Várjuk irodánkban!

TUI Utazási Központ – Sopianae Tours Utazási Iroda

Cím: 7621 Pécs, Ferencsek u. 8.

Tel: +36-72-522-911, Fax: +36-72-522-942,

E-mail: kata@sopianae-tours.hu – Weboldal: www.sopianae-tours.hu

HUMORZSÁK

Szigetvári-Szattinger Krisztián 2/3 oldala
Romhányi József és Szigetvári János
szellemében



Szigetvári-Szattinger Krisztián

Doktor Bubó – Kérem a következőt!

(Hangjáték-verzió)

Választások – 3.

Sakál: Ófelsége **pamancsba** foglalta, hogy élelmezési miniszter-jelöltség esett a **kecskeszakállamtükkarra**...

Csörmester (súgja)... ez az a **K-pusztai**...

Sakál: ...vallásügyi miniszter lesz az áldozati bárány...

Csörmester: Most minden háznál szükség lesz egy-egy áldozati **barikádra**...

Sakál: ...családügyi miniszter a gyöngytyúkanyó...

Csörmester: Pozíció egy ilyen **botlós** tyúknak...! Megáll az eszem!

Sakál: ...munkaügyi miniszter lesz a lajhár, a hadügyi tárca a kardhalé, pénzügyminiszter a ponty...

Csörmester: Nocsak, a királyunk a halakra sem **pikkely**...!

Bubó: Hiába, a halpénznek nincsen szaga...

Sakál: Földművelésügyi miniszter lesz a vakond...

Csörmester (súlyomogva): Ki sem látszik majd a munkából...

Sakál: Végezetül: miniszterelnök lesz a hatyú.

Bubó: Hmm, az ő nyakát egyszerre tízen szorongathatják... praktikus!

Csörmester: Figyeled, Doki, eléggé fogyasztható lesz ez az új **ormányzat!**

Bubó: Túlságosan is... de azért két ebéd kitelik belőle.

Csörmester: Ne túlozz, Doki, annál azért csak tartósabb lesz!

Bubó: Talán beszóva...

Csörmester: Mit mondjak, én nagyon **be vagyok szóva** a mostani változások miatt...!

Sakál: Ófelsége **sakállamtükkarán** keresztül felszólítja a jelöltek, hogy holnap ebédidőben jelenjenek meg barlangjánál a hatalom átadás-átvételi procedúra lebonyolítása miatt.

Tömeg (skandál): Alkotmányos monarchia! Alkotmányos monarchia!

* * *

Másnap az oroszlán barlangja előtt az erdő népe várja a kormányzat beiktatását

Tömeg (skandál): Alkotmányos monarchia! Alkotmányos monarchia!

Csörmester: Hű, de elhúzódik ez a ceremónia! Ennyi idő után már le is szokás mondaní, ha-ha!

Bubó: Rosszat sejtek, Csörmesterem.

Csörmester: Sakál, felszólítom, árulja el, hol az ideiglenes kormányzat?!? Átadta már a király a hatalmat??

Sakál (fogát piszkálva gúnyosan): Ó, Ófelsége már átadta... magát az élvezeteknek. De nem lehet mindezt macskamosdás tempóban elintézni. A kormány egy részén még rágódik, egyes tagokat viszont már megemésztett.

Bubó (sóhajt): Azt hiszem, visszavehetjük a **diktatúracipőnket**...

Tömeg (kezd oszlani, közben skandál): Köztársaság! Köztársaság!

Csörmester: Doki, ez a Te ötleted volt. Ezért felelni fogsz! De én nem tartóztathatom le az oroszánt. Erre nincs **patásköröm**. Ő **begyezett** ki engem!

Bubó: Hiába, marad minden a régiben. Ófelsége eddig is mindenről egymaga döntött.

Csörmester: De arról nem volt szó, hogy az új kormányzatot is egymaga döntse meg!!

Sakál: Épp ellenkezőleg, Ófelsége a felelős kormányval ellenőrzött monarchiát egy csapásra **lenyelte**. Most már jöhet a demokrácia: azon hónapokig rágódna.

Bubó: Hogyisne, akkor mindannyian veszélyben lennénk ettől a hatalmas étvágytól. Kipusztulna az erdő, és ő újra egyeduralkodó lenne – egyedül.

Sakál (ragyogva): De hogy **döglene** utána az erdő népe! Én lettem most a legnagyobb köztársaságpárti!

Tömeg (hangja a távolból): Királyság! Királyság! Éljen a király!

Csörmester: Nos, Doki: akkor királyság vagy köztársaság?

Bubó: Valószínűség-számítás professzorom mondogatta mindig: ha két rossz dolog közül kell választanod, valóítsd meg azt a harmadik pocsék megoldást, mely feledteteti az első kettőt!

Rónaky Edit

Humor



Rónaky Edit

Szójátékos viccek

– Miben van a legtöbb vitamin?

– ???

– A patikában.

– Mi az összefüggés a tér, az idő és a tömeg között?

– Ha meleg az idő, a tömeg lemegy a tere.

– Melyik a legdrágább téli zöldség?

– Sípardicsom.

– Hogy hívják a sült nyuszit?

– Tepsifüles!

– És hogy hívják az atomnyuszit?

– Paksifüles!

– Melyik állat neve a legvidámabb?

– A juhé.

– Hogy mondják röviden: baleseti sebéssz?

– Emberöltő!

– Miben hasonlít egymásra a bikini és a statisztika?

– Mindkettő mutat valamit, de éppen a lényegét takarja el.

– A feleségem egy angyal!

– Jó neked, az enyém még él...

– Hogy hívják a medve mellszobrát?

– Mackófelső.

– Mi az? Kicsi, szőrös, és kering a Föld körül.

– Műhód.

– Hogy hívják a Vízipókot, amikor ideges?

– Vízipipa.

– Mi a különbség a Libero és a Libresse között?

– Tízegynéhány év.

– Mi a falusi energiaital?

– Kútbul.

– Hogy hívják a lábatlan lovat?

– Hasonló.

– Rövid leszek – mondta a kígyó, és felmászott a sínekre.

– Mi a különbség a teológus és a geológus között?

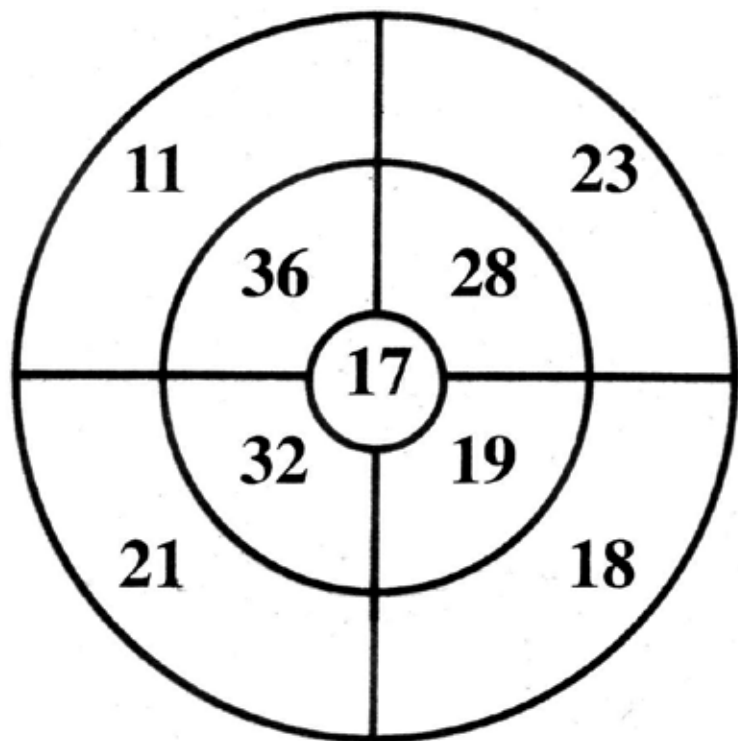
– Ég és Föld!

VÉGE

Dr. Juhász Attiláné győri tanár gyűjtéséből

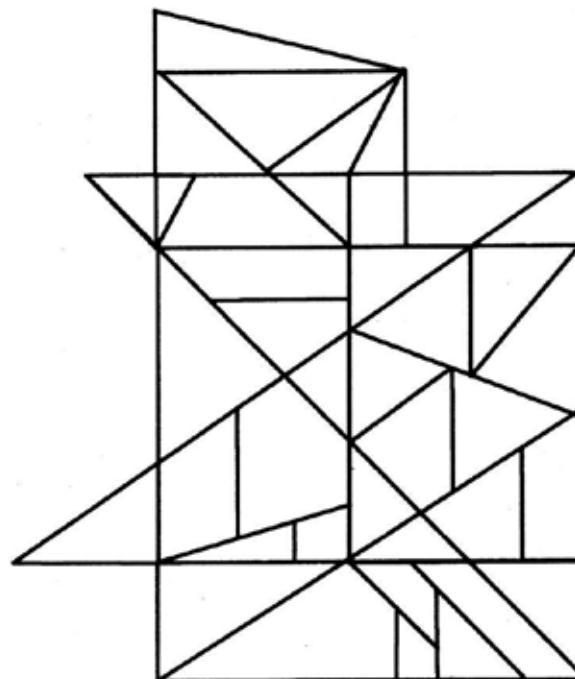
Logika- és memóriafejlesztés

Jó dobás



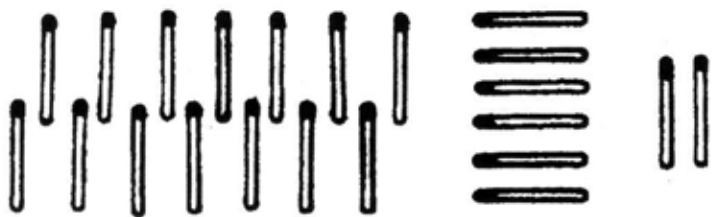
Négy dobásból kell 98 pontot elérni!

Vonalak



Ha a fenti ábrából eltüntetjük a ferde vonalakat, hány téglalap marad? Egy területrészt csak egyszer számítható!

Gyufaszálak



A 22 gyufaszálból hány olyan négyzetet lehet felépíteni, amelynek minden oldala egy gyufaszálnyi hosszúságú?

Számkereső

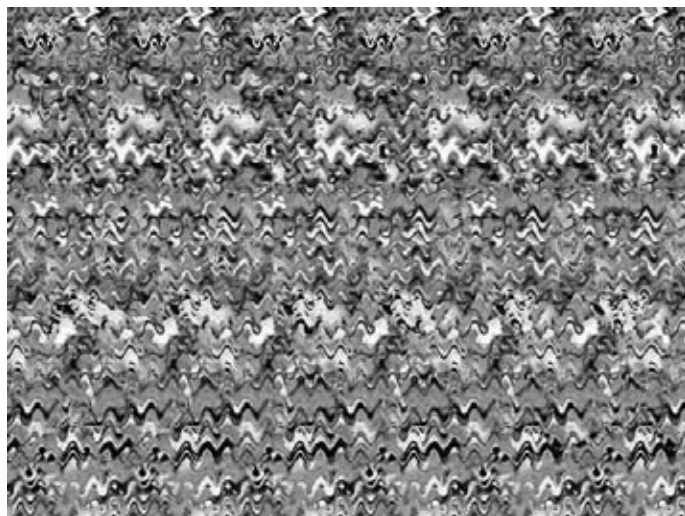
13	27	10
26	?	17
11	16	23

Milyen szám kerül a kérdőjel helyére és miért?

Tér-kép

A szöveg melletti képen felfedezhető egy elrejtett ábra, mégpedig térben érzékelhető!

A háromdimenziós kép úgy válik láthatóvá, ha a képet szorosan az orrunk elé tartva, a részletekre nem figyelve nézzük, majd lassan eltávolítjuk magunktól – olvasótávolságban kiderül, mi rejtőzik a képen!



Az Alexandra Kiadó könyv-újdonságai

Stan LaurysSENS: Dalí és én – Egy szürreális sztori

135×210 mm, 304 oldal, ára: 2999 Ft

Stan LaurysSENS műkeskedő milliokat keresett a modern művészetben, pedig csupán egyetlen alkotó műveit értékesítette: Salvador Dalíét. LaurysSENS hamarosan rájött, hogy a legkétesebb eredetű alkotások forrása maga Dalí.



A Dalí és én bepillantást nyújt a művészvilág kulisszái mögé, ahol üzlet és csalás néha együtt jár.

Müller Péter: Gondviselés – Beszélgetés a sorsunkról

150×225 mm, 344 oldal, ára: 3380 Ft



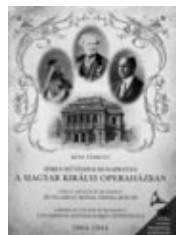
„Ez egy beszélgetőkönyv. A sorsunkról szól. Kihasznlom azt a helyzetet, hogy hetvenhárom éves lettem, és vissza tudok nézni. Történetem vége felé kezdem már érteni a sorsom rejtett összefüggéseit.

A megvalósult jövőmben élek. Csakis azokról a gondolatokról írok, amelyeket megéltem. Számadás ez a könyv az életemről. S mint minden emberé: tele van csodákkal...”

Kiss Ferenc: Híres művészek Budapesten a Magyar Királyi Operaházban 1884–1944 (CD melléklettel)

245×325 mm, 640 oldal

Lapozzuk fel képzeletben Budapest színháztörténetét, és e mintegy 200 év eseményeiből kövessük nyomon a Magyar Királyi Operaház első hatvan évének történetét! Kötetünk ennek a már régen letűnt kornak az emlékét szeretné közkinccsé tenni, és emléket állítani azoknak a művészeknek, akik e hatvan év során a Magyar Királyi Operaházban felléptek. A könyvhöz mellékelt lemezekon meghallgathatók azok az áriák, melyeket az énekesek a Magyar Királyi Operaház színpadán is előadtak.



* * *

A kiadó weboldala www.alexandra.hu címen található.



Lenkey István

Játékos költészet

Lenkey István

A sokoldalú és igen gazdag publikációs tevékenységet is folytató debreceni Vitéz Ferenc nagyon érdekes könyvvel lepte meg olvasóit. *Beszédgyakorlatok* című kötet gazdag tárháza a vidám nyelvtöröknek, „(kín)rím-gyakorlatok”-nak, tapsolható, dobolható ritmusú verseknek. Olvasásuk során olyan jó kedvünk kerekedik, mint gyermekkorunkban, amikor kiszámoló mondókákkal sorsoltuk ki a fogót. A kötet felnőtteknek szánt változatainak mintája Weöres Sándor – 1974-ben megjelent – ABC-je lehetett. Vitéz is az ábécé minden betűjéhez írt egy-egy jó hangulatú – „olykor pajzán” – verset, tele humorral alliterációval – természetesen a „b” betűnél szellemesen Babitsot parodizálva. A könnyed, játékos alkotások mutatják, hogy szerzőjük jól ismeri az életet, az embereket, az állatokat – és kiválóan a nyelvet. Kevéssé használt, rég elfeledett szavakat is beépít szövegeibe. Karikírozza a feleslegesen használt idegen szavaktól hemzsegő, nagyzó, divatos beszédmodot. Az ifjabbaknak szánt „beszédgyakorlati” kitűnő gyerekversek.

Vitéz Ferenc szuggesztíven mutatja meg játéklehetőségünket a nyelvvvel, a hanggal, a szóval, a verszenével. (A Néző · Pont kiadása, Debrecen, 2009).

Vitéz Ferenc

L

Lomha lombok lassú lengésébe lopják lila levelek a lármát.

Látom lebegni lépteit a lánynak – leheletnyi láng lobog lidércként; lelkéig táncolja lassan illanó álmát.

Lám, a lámpa éle lankad, de látni ám: lány lenhajában lüktető lilium lakik; s lucskos szellőben lovak lakomáznak lant szavára lustán felbukó ledér hajnalig.

Darázs-ritmus

Darazsak hoznak parazsat a napból; harapós nyelven felesel a szél.

Kutyaszív dobban, füleli a gazdát; aranyág rebben, kicsi falevél.

Tanévkezdésen Csángóföldön

A Bákó megyei Lészpeden jelentős napnak számított **szeptember 14.**, az új tanév kezdete. *Bajtai Erzsébet*, a magyar nagykövet felesége kezdeményezésére, több alapítvány és országos cég támogatásával felújították a település iskoláját.



A rendezvényen nemcsak a 400 diák és szüleik, a község előljárói voltak jelen, de a nagykövetné asszony olyan vendégek társaságában érkezett, mint *Michael de Laufenberg* herceg, *dr. Renee McDannel*, az amerikai Broken Heart Alapítvány elnöke, valamint *Sahar Behairy* egyiptomi konzul

asszony. Az esemény egyik kiemelt vendége *Dancs Annamari* erdélyi énekesnő volt, aki először lépett fel Csángóföldön.

– Nagyon megható és felejthetetlen esemény volt, a gyerekek nagyon ragaszkodtak hozzánk – meséli az énekesnő. – Meleg kaláccsal fogadtak, lelkesen énekeltek velem együtt, én pedig **ígéretet tettem**, hogy nemsokára visszatérek, és egy hosszabb koncertet tartok a faluban.

DANCS ÁRPÁD



Fotók: Dancs Zsolt

Mess Béla

Jane Goodall-lal vitatkozom



Tisztelem és nagyra becsülöm a gombei csimpánzok megmentőjét, a lelkes állatvédőt és írónt, Jane Goodallt. Őszinte elismerést érdemel mindenki, aki egy nemes eszméért, főleg ha az az élővilág védelmét szolgálja, következetesen, fáradságot nem kímélve küzd, sőt érte áldozat is vállal. Goodall asszony minden számomra hozzáférhető könyvét megszereztem és elolvastam.

Akkor miért akarok vele vitába szállni? Ennek két oka van! Egyrészt a bölcs latin közmondás szerint „Omne quod est nimum, vertitur in vitium” (Minden, ami túlzás, bűnbe fordul). Minthogy a „vitium” szó a latinban nem csak bűnt, de „hibát”, „hiányosságot” is jelent, a közmondást inkább így fordítanám (értelmezném): „Minden, ami túlzás, hibává, tévedéssé válhat.” Márpedig Jane Goodall elképzeléseiben sok a túlzás, így a tévedés, téves következtetés is. – Másrészt, kétszeresen is megszólítottnak érzem magam, Goodall szerint, a „főbűnösök” között. Néhány éve jelent meg élet-történetem kötete „Két szenvedély rabságában” címmel. És most jön a „botrányos, bűnös” alcím: „Tudományos kutatás és vadászat”, mint életem két nagy szenvedélye. Legutóbbi, „Az utolsó pillanat” című könyvében viszont Jane Goodall egy-egy külön fejezetben mélyen elítéli ezt a két tevékenységet. Ha ehhez hozzáteszem, hogy a finom húsételeket sem vetem meg, akkor akár háromszoros „főbűnös” is lehetek.

Talán nem lovagias dolog valakivel az ő távollétében vitatkozni, megfosztva a vitapartner az ellenérvelés lehetőségétől. Egyszer, az író nő pécsi látogatása alkalmával meghívást kaptam arra a megbeszélésre, ahol az írónővel személyesen találkozhatott az érdeklődő pécsi közönség. Erre viszont nem mertem elmenni! Nem a vitapartneről, még kevésbé annak érveitől, de még csak nem is a közönség esetleges reakcióitól, hanem önmagamtól félttem! Ismerve heves, szenvedélyes természetemet, félttem, hogy a vitát olyan heves mederbe terelném, ami nem volna illő a messziről hozzánk látogató, illusztris, köztiszteletnek örvendő hölgyvendéggel szemben.

Mielőtt az objektív, tudományos érvekre térnék, hadd tegyek néhány személyekre való utalást. Nem hiszem, hogy Shakespeare, akinek azért kellett szülőföldjéről me-

nekülnie, mert „lelőtte a király szarvasát”, tehát mai értelemben orvvadászot! – vagy a Nobel-díjas író, Hemingway, aki szintén szenvedélyes vadász volt, elvetemült szadista lett volna. Hogy az újabb kor magyar írói közül csak egyet említsek, az ifjúság nagy íróját és nevelőjét, Fekete Istvánt sem igen érheti ilyen vád.

José Ortega y Gasset, Spanyolország XX. századi ismert filozófusa, önálló kötetben fejti ki a vadászat szükségességét, etikáját és jellemnevelő hatását. Őt sem igen érheti torz lelkiület vádja.

Hogy a földrajzi, vagy éppen a zoológiai tudomány hány jeles művelője kapcsolta felfedezéseit a vadászattal, arra csak két magyar vadászutató nevét említem, Teleki Sámuel grófét és Kittenberger Kálmánét.

A felsoroltakon kívül köteteket lehetne teleírni azokról az igen tiszteletre méltó, nagy írókról, művészekről, tudósokról, sőt orvosokról és papokról is, akik a vadászatot nem tartották nemes hivatásaikkal ellenkező barbár, szadista tevékenységnek.

Röviden a tudományos kutatásra térve, az állatkísérletek jelentőségét, túlzás nélkül, egy mondatban így foglalhatnánk össze: állatkísérletek nélkül az anatómia, az élettan, a biológia, vagy az orvostudomány messze nem tartana ott, ahol ma tart!

Az a ma egyre divatosabbá váló elképzelés, hogy az állatkísérleteket fel kellene váltani kémcsőben végzett (in vitro) kémiai, vagy biokémiai jellegű kísérletekkel, vagy komputermodellézzel, erősen vitatható. Ezeknek is megvan persze a maguk fontos helye a biológiai, vagy orvosi kutatásokban, de például idegrendszeri pályatani kutatások nehezen képzelhetők el állatkísérletek nélkül. Ennek pedig különböző idegrendszeri betegségek lényegének felismerésében nagy jelentősége van.

Ugyancsak téves az a leegyszerűsítés is, hogy az orvosi kutatásokat kizárólag a gyógyszerek kipróbálására szűkítik. Itt, a gyógyszerhatás-tanban is elkerülhetetlenek az állatkísérletek, de vajon hol tartana a szervátültetés, vagy a laparoszkópos sebészet sok-sok előzetes állatkísérlet nélkül?

Végezetül hadd jegyezzem meg, hogy a kísérleti célra tömegével tenyésztett, sok generáción át laboratóriumi körülmények közt tartott állatok (pl.: fehér patkányok, vagy

egerek) természetes körülmények között nagy valószínűséggel már meg se tudnának élni. Erre elrettentő példa történt jó 20-30 évvel ezelőtt. Az egyik egyetemen (ha jól emlékszem, az egyik skandináv fővárosban történt) egy kisebb, lelkes, jószándékú, de teljesen naiv, hozzá nem értő, szélsőséges „állatvédő” csoport éjszaka betört a kísérleti állatok házába és szabadon engedte az összes fehér patkányt (és/vagy egeret). Reggelre az egyetem kertjében százával heverték az elpusztult, megfagyott kísérleti állatok.

Ezrével lehetne felsorolni, csak az utóbbi századból, azoknak a nevének, akik állatkísérletek útján jelentős lépésekkel vitték előre a tudományt. Ugyanakkor messze többségük kiegyensúlyozott lelkiületű, mélyérzésű, humanista ember volt! (Itt nevek felsorolásával, azok sokasága miatt, kár is volna próbálkozni).

Az általános érvek egész vázlatos említése után, melyek közül szinte arbitrárisan csak néhányat emeltünk ki, nézzünk most néhány östörténeti, természettudományos vagy társadalmi szempontot, melyekben Jane Goodall-lal vitatkoznunk kell.

Az a Goodall által javasolt, vagy ideálisnak tekintett szemlélet, hogy ne öljünk meg egyetlen állatot sem, egyáltalán nem új. Amerikában, sőt egyes európai országokban is, a jobb szállodákban az éjjeliszekrényeken két könyv található „The holly Bibel” (A szent Biblia) és „The teachings of Buddha” (Buddha tanításai). Én, miután a Bibliát gyermekkorom óta ismerem, és néha forgatom is, Buddha tanításait olvasgattam egy-egy estén. Itt kerültem először szembe azzal, hogy Buddha egyik alapvető törvénye, hogy ne oltunk ki egyetlen életet sem. Eltekintve attól a teoretikus kérdéstől, hogy az élőlényt ilyen értelemben mikortól számítjuk annak, a növényektől, a baktériumoktól, a protozoonoktól, a rovaroktól, vagy még annál is feljebbtől, a világ mai fejlettségi fokán (de véleményem szerint az ősidőktől fogva is) ez az elv eleve tarthatatlan. A sok növényi károsító (gondoljunk csak az elmúlt egyik év magyarországi gyapjaszövény invázióra), vagy akár az emberi paraziták (pl.: bélférgek, stb.) elleni védekezés csakis ezek elpusztításával érhető el. Hol kezdődik akkor az élet kioltásának tilalma?

SOPIANAE TOURS KFT. – Pécs, Ferencesek utcája 8. Tel.: 72/522-911
A legnagyobb osztrák-német utazásszervező Baranya megyei képviselője

Hosszú távú éghajlati prognózis

December – Télelő, Karácsony hava

H	K	Sze	Cs	P	Szo	V
	1	2 ●	3 ▲	4 ▲	5	6
7 *	8 *	9 ⊙	10 ▲	11 ☼	12 L	13
14	15	16 ○	17 ▲	18 ▲	19 *	20
21	22	23 ▲	24 ☼	25 *	26 ▲	27
28 ▲	29 *	30 ▲	31 ☼			



Kéri János

- ⊙ Első negyed ○ Újhold ☼ Köd
 ⊙ Utolsó negyed ▲ Csapadék * Hó
 ● Telihold L Lehülés

Megjegyzés: Az újhold (○) előtt és közben hidegfronti hatás várható. A telihold (●) előtti napokban és közben melegfronti hatás várható.

Havi ételajánlat

Nagymama diós tortája

Hozzávalók: 14 dkg cukor, 6 tojás sárgája, 7 tojás fehérje, egy fél citrom héja, 10 dkg darált dió.

Krém: 14 dkg margarin, 8 dkg porcukor, 1 tojás sárgája, 10 dkg darált dió, 1 evőkanál rum.

Elkészítés: A tésztahoz a porcukrot a tojások sárgájával habosra keverjük, hozzáadjuk a reszelt citrom héját, és a darált diót, valamint a tojások keményre vert habját. Ki-kent, lisztezett tepsiben mérsékelt tűznél megsütjük. Közben elkészítjük a krémet: a hozzávalókat fehéredésig keverjük. Miután a tészta kihűlt, kétfelé vágjuk, és megtöltjük a krémmel, és be is vonjuk vele. A tortát fél diószemekkel díszítjük.



Kéri Jánosné

KÉRI JÁNOSNÉ (Nagyvenyim)

» Rádióműsor «

MR6 – A RÉGIÓ RÁDIÓJA
A Magyar Rádió Pécsi Körzeti
és Nemzetiségi Stúdiója

Műsorrend magyar nyelven, hétköznapokon:

5.00 Hajnal-táj (MR1 – Kossuth Rádiótól)

HAJNALTÓL REGGELIG

FM 101.7 MHz

6.00 – 8.00 Hírek, időjárás, lapszemle, sportösszefoglaló
 8.05 – 9.00 Magazinóra riportokkal
 9.00 – 12.00 Itthon vagyunk!
 12.00 MR1 Déli Krónika

DÉLUTÁN

FM 101.7 MHz

13.00 – Dél-után – az MR6 zenés magazinműsora
 17.30 MR1 Esti Krónika
 18.00 Estidőben!
 22.00-tól: Petőfi éjszaka

Nemzetiségi műsorok
az MR4 országos adásban:

Horvát nyelven: AM 873 KHz
 8.00 – 10.00

Német nyelven: AM 873 KHz
 10.00 – 12.00

Szerb nyelven: AM 873 KHz
 14.00 – 16.00

Az MR6 pécsi régió rádiójának elérhetőségei:

Telefon: 72/518-333

Fax: 72/518-320

E-mail: regioradio@radio.hu

Net: www.mr6.hu

Ez a Hetedhéthatár 247. száma



web-oldalunk:

www.hetedhethatar.hu

Könyvajánlónk

